

KALEJDOSZKÓP KALEIDOSCOPE

“Nincs más haza, csak az anyanyelv.”
(Márai Sándor)

Barabás Miklós: Galambposta - Pidgeon Mail

MEGHÍVÓ

Színek az életemből

Műsoros beszélgetés Bács Ferencsel

A budapesti-marosvásárhelyi színművész előadói estje
Szöveg- és versrészletek Kós Károly, Móra Ferenc, Tamási Áron,
Márai Sándor, Wass Albert, R. Fulghum, R. Kipling stb. műveiből

Fővédnök:

Dr. Pordány László, Magyarország nagykövete

Védnökök:

Nt. Vass Zoltán

Ft. Sajgó J. Szabolcs SJ

Kaleidoscope Publishing

Branyiczky Katinka

Szőlősi László

Vaski Gábor, CFP, Investors Group

Kovács László és Ibolya - Mátyás Pince

Házigazda:

Dancs Rózsa

2011. jún. 27., este 7 óra

Helyszín:

Első Magyar Református Egyház

Károlyi Gáspár terem

439 Vaughan Rd., Toronto

Jegy ára: \$25.00

Megrendelhető: 416 491 4631

“Egy finom angol Úr, kinek hangja, mint a lágyszelyem... Egy művész, kinek színészi játéka, kifinomult modora, kellemes megjelenése, bársonyos hangja rabul ejti az embert...” (www.bacsferenc.hu)

TOM'S PLACE TOM'S PLACE TOM'S PLACE

Take Off More

Building on a retail tradition that began in 1958, Tom's Place is a constant in the ever-changing world of fashion, proving that quality and value are always in style. Quality means never compromising and adhering to the rule – all men's suits are 100% wool. Value and discount prices are captured in a name – TOM. **T-O-M** means **Take Off More** as Tom will always trim prices to fit your budget.

We invite you to visit Tom's Place, one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel.

FEATURING **Men's Suits 5 FOR 1**
(first floor only)

190 Baldwin St.
Kensington Market

Just west of Spadina

1hr. Free Parking with purchase

M-W 10-6 • Th-F 10-7 • Sat 9-6 • Sun 12-5

416-596-0297

Established 1958

www.toms-place.com

SZERKESZTŐI GONDOLATOK

Alig egy esztendeje született meg és öltött formát a Nemzeti Összefogás Napjának a gondolata - és máris teljesen átlényegítette nemzettudatunkat. Kihuny a másodrendűség érzésünk, és a világ legtermészetesebb dolgaként tekintjük magunkat az egyetemes magyar nemzet tagjának.

Dancs Rózsa

Azt azonban nem tehetjük meg, hogy ne emlékezzünk azokra a történelmi időszakokra, amelyek túlélését csak Isten kegyelmének köszönhetjük. Amelyekben vagy elhülyülésbe vagy elvándorlásba vagy pedig önfeladásba kényszerült több nemzedék magyarsága. Egy nemzet sem tudja megtalálni a helyes identitását anélkül, hogy ne tudná a fix pontokat, a cölöpöket, mondta egy interjúban a kiváló Takaró Mihály éppen az idei Nemzeti Összefogás Napjának előestéjén a Duna TV-ben, mert egészséges nemzettudatot csak a történelem hiteles ismeretére tudunk építeni.

Idő múltával gyermekeink, unokáink már kényelmetlennek érzik az éhezés, a megalázás, az egérlyukakba húzódás emlegetését, lassan szenilitásnak tekintik a szülők, nagyszülők könnyes szemű meséit.

Ezért kell leírunk a "meséket"! Ezért van szükség az élő történelemre! Mert ha nem tudják, hogy miért nem indulnak egyforma eséllyel a pályán, ha nem tudják, hogy a volt kommunista diktatúrák bukása után hirtelen csak azoknak a fiókáknak lett a csillagos egekig magasodó, hatalmas vagyonokat rejtő kacsalábon forgó kastélyuk, akiknek ősei a tanácsköztársaságos, trianonos, sztálinos vagy ceauscus rendszer rablói, gyilkosai voltak, akkor elkeseredhetnek. És gyámoltalan, szájalomra méltó szülőknek, nagyszülőknek tekintenek bennünket. Márpedig azoknak a rendszereknek a túlélői nem gyámoltalanok, nem lesajnálásra érdemesültek, hanem erkölcsileg le nem nullázódott, becsületes emberek. S mert túlélők, ezért nem is tekinthetők élehetleneknek.

Tehát ha valamikor előkerülnek a porlepte polcokról a jelen lapszámában is olvasható történetek, és utódaink szemét rányitják a hajdani valóságra, akkor nem írtunk hiába.

**HIRDESSZEN FOLYÓIRATUNKBAN!
A HIRDETÉS MAGÁBAN FOGLALJA
AZ ÉVI ELŐFIZETÉST IS**

Kéziratokat és más, közlésre szánt anyagot csak elektronikus postán fogadunk el.

A folyóiratban megjelenő írások tartalmáért kizárólag a szerzők felelősek.

We accept manuscripts, pictures, etc. by e-mail only.

The opinion expressed in this publication are not necessarily those of the publisher.

A TARTALOMBÓL - CONTENTS

Kölcsey Ferenc: Himnusz	2
Ferenc Kölcsey: Hymn. Transl. by Frank Veszely	3
Új Alkotmány - Nemzeti hitvallás	4
Szabó Lőrinc: Ima a gyermekekért (vers)	5
Szigethy Gábor: Főhajtás XXXVII. Országcímer	6
Kosztolányi Dezső: Szegény anyám csak egy dalt zongorázik; Az apa (versek)	8
Minden évben Csíksomlyó	8
80 éve halt meg Kuncz Aladár. Fekete kolostor (részlet)	9
In Memoriam Mádl Ferenc	10
Nagy Gáspár: Visszatérés (vers)	11
Miska János: Utószó	12
Petz Teri: Sajátos kanadai magyar irodalom	12
Pilinszky János: A tenger (vers)	13
Horthy Nándor: Kitelepítésünk 1951-ben...	14
We Are Proud of Eva. Büszkék vagyunk rá!	16
Farkas Réka: Megbélyegezve felnőni...	17
Dancs Rózsa: Az arany szívű zsarnok	19
"Románia legjobb exportterméke Erdély"	20
Ütő Gusztáv: Sipos Sándor víziói	20
Pilinszky János: Francia fogoly (vers)	22
János Pilinszky: French Prisoner. Transl. by Ted Hughes	23
Bácsalmási István: Közgazdaságtan zéró, avagy...	24
Dancs Rózsa: Egy torontói irodalmi kör margójára	25
Kaslik Péter: A Bujdosó könyv üzenete	26
Székely Ambrus: Ha anya vagy (vers)	
Gyorsvázlat Medárd napjáról (vers)	27
Tormay Cécile: Bujdosó könyv (részlet)	28
Gyarmati Péter: Ha rád lenne írva...	29
Pilinszky János: A tengerpartra (vers)	34
Postaládánkból	35

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE

ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY

Előfizetés - Subscription: CA\$50.00/year; Foreign: US\$55.00/year

Publisher: **Kaleidoscope Publishing**Elnök - **Telch György-George** - PresidentFőszerkesztő - **Telch-Dancs Rózsa** - Editor-in-ChiefTerjesztés - **Turóczy Katalin** - Subscription

Elérhetőség - Address:

122 Silas Hill Drive, Toronto, On, M2J 2X9, Canada

Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-9661

E-mail: **rosacae@hotmail.com**

Copyright © Kaleidoscope Publishing

No part of this publication may be reproduced by electronic means, photocopying or otherwise, without written permission from the publisher, excepting brief quotes for the purpose of review.

www.kalejdoszko.com

<http://epa.oszk.hu/html/vgi/boritolapuj.phtml?id=01658>

***KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy
Lexikona helyesírását követi**

KÖLCSEY FERENC:

HIMNUSZ

Isten, áldd meg a magyart
 Jó kedvvel, bőséggel,
 Nyújts feléje védő kart,
 Ha küzd ellenséggel;
 Bal sors akit régen tép,
 Hozz rá víg esztendőt,
 Megbűnhötte már e nép
 A multat s jövőndőt!

Őseinket felhozád
 Kárpát szent bércére,
 Általad nyert szép hazát
 Bendegúznak vére.
 S merre zúgnak hajjai
 Tiszának, Dunának,
 Árpád hős magzatjai
 Felvirágoznak.

Értünk Kunság mezein
 Ért kalászt lengettél,
 Tokaj szőlővesszein
 Nektárt csepegtettél.
 Zászlónk gyakran plántálád
 Vad török sáncára,
 S nyögte Mátyás bús hadát
 Bécsnek büszke vára.

Hajh, de bűneink miatt
 Gyúlt harag kebledben,
 S elsújtád villámidat
 Dörgő fellegedben,
 Most rabló mongol nyilát
 Zúgattad felettünk,
 Majd töröktől rabigát
 Vállainkra vettünk.

Hányszor zengett ajkain
 Ozman vad népének
 Vert hadunk csonthalmain
 Győzedelmi ének!
 Hányszor támadt tenfiad
 Szép hazám kebledre,
 S lettél magzatod miatt
 Magzatod hamvedre!

Bújt az üldözött s felé
 Kard nyúl barlangjában,
 Szerte nézett s nem lelé
 Honját a hazában,
 Bércre hág és völgybe száll,
 Bú s kétség mellette,
 Vérözön lábainál,
 S lángtenger fölette.

Vár állott, most kőhalom,
 Kedv s öröm röpkedtek,
 Halálhörgés, siralom
 Zajlik már helyettek.
 S ah, szabadság nem virúl
 A holtak véreből,
 Kínzó rabság könnye hull
 Árvánk hó szeméből!

Szánd meg Isten a magyart
 Kit vészek hányának,
 Nyújts feléje védő kart
 Tengerén kínjának.
 Bal sors akit régen tép,
 Hozz rá víg esztendőt,
 Megbűnhötte már e nép
 A multat s jövőndőt!

FERENC KÖLCSEY

THE NATIONAL ANTHEM*[To be sang]*

God bless the Hungarian
 With good spirit and plenty,
 Extend your protective arm
 When struggles with emnity!
 Whom ill fate so long have rent,
 Bring on him a merry year:
 This people have long atoned
 For both their past and future.

HYMN*(The Poem)*

God bless the Hungarian,
 With spirit and plenty,
 Extend him protecting arm
 When stuggles emnity!
 Whom ill fate so long have rent,
 Bring on him merry year,
 This people, past and present,
 Atoned their past, future.

You've brought in our ancestors
 Through cragged Carpathians,
 Much spilled blood of conquerors
 Well paid for our homelands.
 Where the Tisza's and Danube's
 Stirred waters gently flow
 Sons of Árpád multiplied
 A thousand years ago.

Waves of ripened wheat greets us
 On our fertile plains,
 Dripping nectars gave to us
 Your grapes on Tokay's hills.
 Our flags you have planted oft
 On ramparts of the Turk,
 King Mathias raised aloft
 Flags to Vienna's irk.Ú

Ah, but angered by our sins,
 Your wrath we did evoke,
 Midst thundrous heavenly dins
 Your lightning us thus stroke:
 Thieving Mongols' swift arrows
 Were buzzing overhead,
 Turkish yoke added sorrows
 To generations' dread.

How many times Turkish foes
 Sang songs of victory
 Over fallen armies' bones,
 In their wild extasy!
 How often at your son's hands
 Our country would suffer,
 The pursuit of selfish ends
 Would end the pursuer?

Hid the refugee, toward
 Him only the sword reached,
 In his home the homeless ward
 For his own homeland searched.
 To craig climb, valley descend,
 Doubt, worry beside him –
 Pools of blood his feet ascend,
 Seas of flames above him.

Castle stood, now rubble heap,
 Cheer, happiness took flight –
 Death rattle and wailing weep
 Heard instead in dark nights.
 Ah, freedom will not blossom
 From spilled blood of the dead,
 Fervent tears of orphaned son
 Fall on the enslaved's head.

God, pity Hungarians,
 Danger-tossed once again,
 Extend to them guarding arms
 On the sea of their pain!
 Whom ill fate so long have rent,
 Bring on him merry year:
 This people, past and present,
 Atoned their past, future.

Translated by Frank Veszely, Kamloops, May 6, 2008

ÚJ ALKOTMÁNY – NEMZETI HITVALLÁS

Nemzeti hitvallás elnevezéssel tartalmaz preambulumot Magyarország hétfőn elfogadott új alaptörvénye, amely a Himnusz „Isten, áldd meg a magyart!” sorával kezdődik.

A 2012. január elsejéig hatályos – rendszerváltáskor megalkotott és azóta számos alkalommal módosított – alkotmány bevezetője úgy szövegezte, hogy a többpártrendszer, a parlamenti demokráciát és a szociális piacgazdaságot megvalósító jogállamba való békés politikai átmenet elősegítése érdekében állapítja meg Magyarország alkotmányának szövegét az Országgyűlés – az új alkotmány elfogadásáig.

Az új alaptörvény bevezetőjéül szolgáló Nemzeti hitvallás megemlékezik arról, hogy Szent István király ezer évvel ezelőtt szilárd alapokra helyezte a magyar államot, és hazánkat a keresztény Európa részévé tette.

„Büszkék vagyunk az országunk megmaradásáért, szabadságáért és függetlenségéért küzdő őseinkre. Büszkék vagyunk a magyar emberek nagyszerű szellemi alkotásaira. Büszkék vagyunk arra, hogy népünk évszázadokon át harcokban védte Európát, s tehetségével, szorgalmával gyarapította közös értékeit” – olvasható a szövegben.

A hitvallás értelmében a magyarok elismerik a kereszténység nemzetmegtartó szerepét, becsülik országunk különböző vallási hagyományait, ígérik, hogy megőrzik az elmúlt évszázad viharaiiban részekre szakadt nemzet szellemi és lelki egységét.

A velünk élő nemzetiségek a magyar politikai közösség részei és államalkotó tényezők – rögzíti a hitvallás, amelyben az is szerepel: „vállaljuk, hogy örökségünket, egyedülálló nyelvünket, a magyar kultúrát, a magyarországi nemzetiségek nyelvét és kultúráját, a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk”.

Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit – folytatódik a szöveg, amely szerint az emberi lét alapja az emberi méltóság.

A hitvallás szerint az egyéni szabadság csak másokkal együttműködve bontakozhat ki, együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet, a közösség erejének és minden ember becsületének alapja a munka, az emberi szellem teljesítménye.

Valljuk az elesettek és a szegények megsegítésének kötelességét, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése, hogy népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi – olvasható az új alkotmány bevezetőjében.

E szerint a magyarok tiszteletben tartják történelmi alkotmányunk vívmányait és a Szent Koronát, amely megtestesíti Magyarország alkotmányos állami folytonosságát és a nemzet egységét; nem ismerik el történelmi alkotmányunk idegen megszállások miatt bekövetkezett felfüggesztését, tagadják a magyar nemzet és polgárai ellen a nemzetiszocialista és kommunista diktatúrák uralma alatt elkövetett embertelen bűnök elvülését.

„Nem ismerjük el az 1949. évi kommunista alkotmányt, mert egy zsarnoki uralom alapja volt, ezért kinyilvánítjuk érvénytelenségét” – áll a szövegben, amely kinyilvánítja azt is: a magyarok egyetértéssel az első szabad Országgyűlés képviselőivel, akik első határozatukban kimondták, hogy mai szabadságunk az 1956-os forradalmunkból sarjadt ki.

Hazánk 1944. március 19-én elveszített állami önrendelkezésének visszaálltát 1990. május 2-tól, az első szabadon választott népképviselő megalakulásától számítjuk, ezt a napot tekintjük hazánk új demokráciája és alkotmányos rendje kezdetének. Valljuk, hogy a huszadik század erkölcsi megrendüléséhez vezető évtizedei után múlhatatlanul szükségünk van a lelki és szellemi megújulásra – tartalmazza a hitvallás, amely úgy zárul:

„Mi, Magyarország polgárai készen állunk arra, hogy országunk rendjét a nemzet együttműködésére alapítsuk”.

A preambulumként szolgáló Nemzeti hitvallás válthatja az államigazgatási szervek, hivatalok, közintézmények falán a jelenleg kifüggesztett Nemzeti Együttműködési Nyilatkozatot.

Húsvéti Alkotmány

Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes

“Az alkotmány egyik legfontosabb pontja, hogy kimondja, egységes magyar nemzet van, amely történelmi okokból a világban szétszóródva él. Ezzel a ponttal az alkotmány minden határon túli magyart beemeli a magyar nemzetbe, átlépve ezáltal egyféléképpen a történelem viharait is.”

SARKALATOS TÖRVÉNYEK

Számos területen sarkalatos törvény bontja majd ki a jövő év elején hatályba lépő új alkotmány rendelkezéseit. Az alaptörvény mintegy harminc kétharmados jogszabályt vetít

előre. Újdonság, hogy sarkalatos törvény rendelkezik majd a közteherviselés és a nyugdíjrendszer alapvető szabályairól, a nemzeti vagyon megőrzéséről, valamint a családok rögzíti: minden nagykorú állampolgárnak (lakóhelyétől függetlenül) joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen. Ugyanakkor sarkalatos törvény a választójogot vagy annak teljességét magyarországi lakóhelyhez, a választhatóságot további feltételekhez kötheti. Szintén a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával fogadja el az Országgyűlés a parlamenti bizottság előtti megjelenés kötelezettségéről, valamint a képviselők javadalmazásáról és összeférhetlenségének eseteiről szóló jogszabályt.

Változás, hogy a Magyar Nemzeti Bankról és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló jogszabály is kétharmados lesz. A bírósági, ügyészségi szervezetről és az Alkotmánybíróságról változatlanul minősített többséget igénylő törvény rendelkezik majd, ahogy a helyi önkormányzatokról, az Állami Számvevőszékről, a honvédségről, a rendőrségről és a nemzetbiztonsági szolgálatokról is.

Továbbra is sarkalatos törvény szabályozza a pártok működését és gazdálkodását, a sajtószabadságot, a magyar állampolgársággal kapcsolatos rendelkezéseket, a személyes adatok védelmét és a közérdekű adatok megismerhetőségét, valamint az eddig nemzeti és etnikai kisebbségeknek nevezett nemzetiségek jogait, így az új alkotmány alapján az Országgyűlés munkájában való részvételüket is.

Újdonság ugyanakkor, hogy a címer és a zászló használatának részletes szabályai mellett az állami kitüntetések is sarkalatos törvény határozza meg.

hirado.hu

JÚNIUS 4. A NEMZETI ÖSSZETARTOZÁS NAPJA

Kövér László, az Országgyűlés elnöke az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékparkban tartott megemlékezésen a Nemzeti Összetartozás Napján

“A mai nap nem trianoni szétszórátásunkat gyászoljuk, hanem a túlélését, az újrakezdést és a magyarok összetartozását ünnepeljük... Eljött hát az idő, hogy ne csak arra emlékezzünk, amit elveszítettünk, hanem azt is ünnepeljük, amit újra meglettünk.”

Szervátiusz Tibor: Boldogasszonykő, Győr - Püspökvár

SZABÓ LŐRINC

IMA A GYERMEKEKÉRT

Fák, csillagok, állatok és kövek
szeressétek a gyermekeimet.

Ha messze voltak tőlem, azalatt
eddig is rátok bízom sorsukat.

Énhozzám mindig csak jók voltatok,
szeressétek őket, ha meghalok.

Tél, tavasz, nyár, ősz, folyók, ligetek,
szeressétek a gyermekeimet.

Te, homokos, köves, aszfaltos út,
vezesd okosan a lányt, a fiút.

Csókold helyettem, szél, az arcukat,
fű, kő, légy párna a fejük alatt.

Kínáld őket gyümölcscsel, almafa,
tanítsd őket csillagos éjszaka.

Tanítsd, melengesd te is, drága nap,
csempészd zsebükbe titkos aranyad.

S ti mind, élő és holt anyagok,
tanítsátok őket, felhők, sasok,

Vad villámok, jó hangyák, kis csigák,
vigyázz reájuk, hatalmas világ.

Az ember gonosz, benne nem bízom,
De tűz, víz, ég, s föld igaz rokonom.

Igaz rokon, hozzátok fordulok,
tűz, víz, ég s föld leszek, ha meghalok;

Tűz, víz, ég és föld s minden istenek:
szeressétek, akiket szeretek.

SZIGETHY GÁBOR

FŐHAJTÁS XXXVII. ORSZÁGCÍMER

Hivatalos irat: *Általános iskolai/népiskolai Tanulmányi Értesítő – az iskola körpecsétje és az igazgató bejegyzése szerint 1948. szeptember 1-jén az Állami általános leányiskola Budapest XI. ker. Szt. Imre herceg útja 5-7. első osztályos tanulója lettem.*

A leányiskola tévedés: fiúosztályba jártam, de mert eredetileg egyházi leányiskola volt első tanintézetem, az államosítás zűrzavarában nem tudták eldönteni az országrombolásban haladó illetékesek, hogy csak az egyházat számúzzék az iskolából, vagy a lányokat is. A körpecsétben, a tanulmányi értesítő címlapján és a halványzöld páratlan oldalakon babérággal övezve az ország hivatalos felségjele: a Kossuth-címer.

Változnak az idők. 1950. január 31-én a körpecsétből eltűnt a Kossuth-címer, 1950. június 17-én már Fővárosi Általános Iskolába jártam, és a pecsét közepén Rákosi pajtás szovjetbarát internacionalista – vörös csillag, búzakalász, sarló és kalapács – torz címere díszel. De az iskola címe még 1953-ban is Szent Imre herceg útja volt, amit aztán valamikor akkortájt kereszteltek át Villányi útra.

A körpecsétetek sűrűn változtak, ám a tanulmányi értesítőmben 1956. június 23-ig – ekkor fejeztem be általános iskolai tanulmányaimat – minden páratlan oldalon ott tündökölt a Kossuth-címer.

A szót édesanyámtól tanultam: az országcímer.

Aztán 1956. október 23-án fölrobbant a hazám. Lőporfüst, ágyúdörej, zűrzavar a fejekben, holttestek az utcakövön – de néhány nap múltán már mosolygott Magyarország.

Álomvilágban éltünk. Egész nap a városban csavarogtam, bámészkodtam, megvásároltam minden újságot, gyönyörködtem a címlapokon tündöklő Kossuth-címerben. A kommunista napilap, a Szabad Nép 1956. október 29-én megjelent utolsó számának első oldalán láttam először kinyomtatva a Kossuth-címert, és talán azon a napon vettem egy élelmes hazámfiától azóta is őrzött Kossuth-címeremet. Kézvel festett, hajdani ötforintos méretű falapocskára, gombostűből összeügyeskedett feltűzővel. Évtizedekig azzal a véres tízfilléresrel együtt álmodta fiók mélyén téli álmát, amelyet az éjszakai szovjet támadás után, november 6-án délelőtt emeltem föl a törmelékmaszatos földről a Bartók Béla úton, az akkor Szabadságnak nevezett hajdani Simplon mozi előtt.

Számomra az a kopott falapocskára jelentette az országcímeret, a véres tízfilléres a hazámat. A múltat, amelyet nem szabad elfelejteni.

Félévi értesítőt abban a tanévben csak 1957. március 2-án kaptunk. Tanulmányi értesítőm minden lapján és címlapján a Kossuth-címer nyomata, tehát valamikor 1957 első hónapjaiban készülhetett. És bár a tanév végén, 1957. június 30-án kiállított bizonyítványomban a körpecsétben az új, félig internacionalista – maradt a vörös csillag, eltűnt a sarló és a kalapács – címerszörny díszelgett, amíg iskolába jártam, minden félévben egy napig megcsodálhattam a hivatalos iratban kitörölhetetlenül ott rejtőzködő Kossuth-címert. A címlapon azonban kör alakú fehér vignetta éktelenkedett a Kádár-címerrel: ne felejtjük, hol élünk.

És 1960. január 31-én új tanulmányi értesítőt kaptunk. Illetve nem akkor kaptunk. Január 31-én hazavihettük a Tanulmányi Értesítőt, félévi érdemjegyeinket, nagyanyám mint nevelőszülőm annak rendje és módja szerint február 1-jén alá is írta, és másnap – hivatalos okirat! – leadtam az iskolában. De ezt a Kossuth-címeres Tanulmányi Értesítőt csak érettségi után láttam viszont az új Tanulmányi Értesítőm társaságában. Ebbe az újba – címlapján és minden oldalán ott virított a vörös csillagos címerszörny – utólag beírták a félévi jegyeimet, január 31-i dátummal. Az első oldalon hivatalos bejegyzés: „Az 5413/1959 I. M. M. Sz. utasítás alapján a IV. osztálytól kezdődően új Tanulmányi Értesítőt állítottam ki. Budapest, 1960. január 31. dr. Temesi Alfréd igazgató”. Jogállamban ezt okirat-hamisításnak nevezik. Népi demokráciának becézett proletárdiktatúrában – „a múltat végképp eltörölni” – haladó ügyintézésnek. A Kossuth-címer, ami iskolai bizonyítványaimban 1948-tól 1960-ig végigkísért, mire leérettségiztem, eltűnt.

Az utólag kiállított értesítőm törzslapján csillag alatt megjegyzés: A kiállítás kelte a felvétel napja.

A József Attila Gimnáziumban elkezdett tanulmányaimat 1959 januárjától – nem önszántamból – az

Apáczai Csere János Gimnáziumban folytattam, tehát nem 1960. január 31-én nyertem felvételt. Ráadásul a másik, a Kossuth-címeres értesítőmben már 1960. január 31-én hivatalosan értesítették szüleimet tanulmányi eredményemről. De az elvtársak úgy határoztak, hogy az újabb keletű szovjet megszállás ötödik esztendejében végleg el kell tüntetni a múltra emlékeztető Kossuth-címert. Az internacionalista hazaárulás vállalt nagy feladata mellett számukra az okirat-hamisítás jelentéktelen, figyelemre nem méltó apróság. Iskolám igazgatója is megnyugtathatta – ha volt – háborgó lelkiismeretét: miniszteri utasításra cselekedett.

Nézegetem első gimnáziumi Tanulmányi Értesítő című lapján a ráragasztott fehér vignettán virító vöröscsillagos búzakalászt, amivel elfedték a Kossuth-címert. Hallottam egy történetet, amelyet 1989 lázas napjaiban mesélt egy ismerősöm Pécssett.

Valakinek eszébe jutott a városban, hogy a főposta épületének oromzatát hajdan gyönyörű ország címer díszítette, a Zsolnay-gyár iparművészeti remeke. Rákosi pribékjeinek szúrta a szemét, utasították az illetékeseket, verjék le a kerámiát. El is tűnt az épületről.

Változnak az idők. 1989-ben sokan gondolták úgy:

vissza kellene helyezni eredeti formájában az épületre az ország címer. És akkor jelentkezett egy öreg kőműves.

– Nem kell azt újra megcsinálni – mondta –, megvan a régi, csak óvatosan le kell róla takarítani a vastag vakolatot, amivel negyven éve egy éjszaka bepucoltam, eltüntettem.

Na, ezt nem tudták a bolsevik elvtársak: az országra erőszakolt vörös máz alatt mindenhol ott rejtőzik, ott lapul, ott bujdosik a hagyományait, a történelmét, a múltját őrző ország. Megfogyva bár, de törve nem...

Pécssett a malter mögött rejtőzött az ország címer, az 1957-ben kinyomtatott sok ezer tanulmányi értesítő borítóján a ráragasztott vignetta alatt, fiók mélyén a szabadulásunkat 1956-ban Kossuth-címerrel hírlelő újságokon...

Fél évszázada őrizgetem az 1956 őszen vásárolt, fából készült, kézzel festett apró Kossuth-címert. Fél évszázada őrzi bennem a múltat.

(Néha lecövekelek a Clark Ádám téren, és figyelem a Sikló bejáratánál várakozókat: vajon hány embernek akad meg a szeme a várfalat ékesítő gyönyörű ország címeren?)

„Bizalmam az ősi erényben.”

Június 4-én fejet hajtva egy percre minden évben megállok az ország címer előtt.)

Cristal Opticians

Bring in your eyeglass prescription and you get free single vision plastic lenses when you purchase your frames from one of the thousands in our great selection.

“Limited time offer. Some restrictions apply.”

CATHERINE SZABÓ OPTICIAN

Beszélek magyarul
Kedvezményes árak
minden szemüvegre

\$90
off of one pair

\$180
off of two pairs

Eye Exams Available

Centerpoint Mall, 6464 Yonge Street, North York, ON

Tel.: 416 222 8146

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

**SZEGÉNY ANYÁM CSAK EGY DALT
ZONGORÁZIK**

Szegény anyám csak egy dalt zongorázik.
Egy árva dalt. Azt veregeti folyton,
és megbicsaklik elefántcsont ujjá
a fekete-fehér elefántcsonton.
És elfelejti, próbálgatja egyre,
és szállni vágy, mint vérző sas a hegyre,
mert szállni tudna, szállni és röpködni,
de visszahúzza újra ezer emlék.
Ezt zongorázta kisleány-korában,
s mikor apuskával egymást szerették.
Ezt próbálgatta, amikor születtem,
és megtanulta, elfeledte csendben.
Jaj, mennyi vágy van benne, hosszú évek.
Egy szürke dalban egy szent, szürke élet.
Hogy össze nem rogy a szobánk alatta,
hogy össze nem rogy menten, aki hallja.
E dalban az ő ifjúsága halt el,
s a semmiségbe hervadt vissza, mint ő.
Kopog-kopog a rossz, vidéki valcer,
és fáj és mély, mint egy Chopin-keringő.

AZ APA

Mily gyorsan távolodsz a nagy időben tőlem, fiam.
Már idegesen kelsz föl az ebédőtől,
eltűnsz, szaladsz.
Újságot olvasol, amikor beszélek,
kurtán felelsz.
Barátaiddal vagy. Üres a szobád.
Üres a lelkem.
Nem látod arcomon botor szerelmem.
Nem veszel észre.
Csikorgó hangom iszonyú tenéked.
Nehéz a kezem.
Anyád lett megint egyetlen barátnőm.
Véle beszélek.
Halkan említem hancúzó korunkat.
Hogy meg ne halljad.
Így hagytam el egykor én is apámat.
Ő is így ment el.
Nehéz sóhajjal, büszkén, átkozottan,
vissza se nézve.
Ő e magány a régihez hasonló,
mikor még nem éltél.
A reggelek hamut szórnak fejemre,
szürkék a delek.
Este a kertben nézem az eget,
a fákat, a lombot,
s kérdelem magamtól, miért nem érti
gyümölcs a törzset?

MINDEN ÉVBEN CSÍKSOMLYÓ*Csíksomlyói express 2011.*

Idén 2011. június 11-én, szombaton kerül sor a csíksomlyói pünkösdi búcsúra, amelynek mottója:
„Mária által Jézushoz!”

Az előző évekhez hasonlóan most is fontosnak tartjuk hangsúlyozni: a csíksomlyói pünkösdi búcsú elsősorban zárandoklat, és szeretnénk, ha – történelmi múltjához híven – vallási cselekmény is maradna! A legfontosabb tehát az, hogy a Csíksomlyóra zárandokolók az Isten imádását, a boldogságos Szűz Mária tiszteletét tartsák szem előtt, és tudatosítsák magukban, hogy a bűnbánati gyakorlatok, a gyónás, az áldozás és a szentmisén való részvétel mellett a zárandoklatnak az áldozatvállalás is része.

Évről évre megtapasztalhatjuk azonban, hogy a csíksomlyói pünkösdi búcsúsok között sokan vannak olyanok, akik nem a lelki-vallásos tartalmat és lelkületet keresik, hanem annak alkalmaként használják fel, hogy a keresztény értékrendtől merőben eltérő csoportidentitásukat mutogassák. Ennek a több éve megfigyelhető jelenségnek a megemlékezésével nem szeretnénk senkit bántani, de mint a kegyhely őrei úgy gondoljuk, hogy ezek a megnyilvánulások nem találkoznak a búcsús zárandoklat alapvető értelmével, szerepével, amely a bűnbánatban, az Istennel való közös találkozásban, a Mária-tiszteletben keresendő.

Törekedjünk tehát a búcsújárás szerepének megőrzésére úgy egyénileg, mint közösségi szinten, hogy keresztényekként megfelelő magatartásunkkal méltó folytatói lehessünk és maradhassunk őseink hitének, a csíksomlyói búcsújárás hagyományainak!

Meggyőződésünk, hogy a közös imádkozásban és a közös Szűzanya-tiszteletben megnyilvánuló tiszta hit az Istenre való rátalálás mellett minden magyar egymásra találásának a kegyelmévé is válik.

(Fr. Péter Arthur OFM csíksomlyói ferences házfőnök)

80 ÉVE HALT MEG KUNCZ ALADÁR FEKETE KOLOSTOR

(Részletek)

UTOLSÓ SZABAD NAPOK PÁRIZSBAN

1914 nyarán, a világháború kitörését megelőző hetekben, kis francia tengeri fürdőn nyaraltam. Hogy kerültem e Párizstól gyorsvonaton is tizennégy óra távolságra levő, isten háta mögötti breton faluba?

A franciák iránt érzett rajongásomnak volt ez is bizonyára egyik következménye. A világháború előtti évtizedben szenvedélyünkké vált valósággal, hogy a francia irodalom és egyáltalában Franciaország kultuszában mindig újabb és újabb területeket fedezzünk fel. Magyar íróknak és művészeknek e háború előtti franciáimádatára, annak okaira érdemes volna egyszer részletesebben kitérni. Tény az, hogy mikor 1909 nyarán Párizsba először megérkeztem, sírtam a boldogságtól a csilingelő egylovason, amely a Gare de l'Esttől a Quartier Latinbe vitt. Azóta minden nyaramat s egy ízben tizennégy hónapot egyfolytában Párizsban és Franciaország különböző vidékein, különösen Bretagne-ban töltöttem.

A kis breton falura, amely Finistere-ben, Morlaix mellett feküdt, Orbók Loránd íróbarátom és tanártársam hívta fel figyelmemet. Ezen a nyáron ő is ott volt jegyesével, Jeanette-tel, akit később, a háború folyamán, Spanyolországban feleségül vett.

Ketten tartózkodtunk magyarok ebben az idegen világban, s mondhatom, otthonosabban éreztük magunkat, mintha magyar fürdőhelyen lettünk volna. Július utolsó napjainak egyikén, emlékszem, nagy breton népünnepséget rendeztünk a falu piacán. Mi ketten magyarok. Díjakat tűztünk ki a legszebb breton dalra, a legrégebbi breton táncra. Fazékjátékot, lepényevést s egyéb e vidéken ismeretlen mutatóványokat iktattunk a műsorba, amelyeket a piacot zsúfolásig megtöltő fürdővendégek s a messzi vidékekről ideseregülő breton parasztok zajos derűséggel néztek végig.

A háború réme ösztönszerű megérzésben először éppen ezen az ünnepélyen támadt fel. Este fáklyásmenetet állítottunk össze a tenger felé. Zeneszóval vonultunk ki a part sziklái közé. A menet eleje a holdfényben elterülő tenger felett már éppen a legmagasabb sziklára ért, amidőn Orbók barátom táncosnőjével mellettem előreszaladt. Mikor észrevett, hátrakiáltott: "Megüzentük Szerbiának a háborút!"... A vidám, éneklő, muzsikaszós menetben zord kijózanítással hatottak rám e szavak. A menet vezetője ebben a pillanatban felnyújtotta fáklyáját a hallgatók ég felé, s ez most úgy égett, mint vérvörös rózsza.

Nekem ettől a pillanattól kezdve elment minden kedvem a szórakozástól. A háború kísérlete mellém szegődött, s azóta - tizenhat éve - egy percre sem hagyott el. Vége volt gondtalan életemnek. Vége a fiatalságnak. Úgy éreztem, hogy huszonnyolc évemmel befejeztem az életemet,

vagy legalábbis befejeztem egészen egy régi életmódot, régi világot...

Szombat délután volt. Mindenki az utcán tartózkodott. A tengerpart üres volt. Már dél óta elterjedt a hír, hogy a mozgósítás parancsa minden percben érkezhethet. Még egyszer benéztem a postahivatalba...

Másnap reggeltől estig a búcsúzás meghatódott, bódult állapotában járkáltam Párizs utcáin. E város szépségei, amelyek előlem sorsom izgalmas fordulatában messzire húzódtak, most, hogy válni készültem, megint előre léptek.

Az augusztusi nyár napjának megszépítő aranyfénye vont be mindent a Luxembourg-kertben, amikor délután ide beléptem. A fák, bokrok levelei itt-ott már megsárgultak, vagy vörösek lettek. A korai ősz, amelyről Ady írt, már-már beszökött Párizsba. A kert álomszerű szépségben terült el. A fák között a magas, halványzöld fűvön a nap fénye nagy foltokban remegett. A fasorok árnyékában néha színes ruhájú nő ment végig, vagy kisgyermek futott karikájuk után. A szökőkút vize csillogva sistergett felfelé, azután puhán, szétömölve hullott vissza. A szökőkút előtt állt most is a madaras ember. Őt háború, világzajlás nem érdekelte. Kijött a madaraihoz, mint évtizedek óta minden délután, s kinek-kinek a maga kedvenc ételéből kedveskedve nyújtott. Vállán galambok pihentek, keze előtt csattogva fürjek, verebek repdestek, s az ügyesen kikészített eledelért néha varjú vagy szarka is lecsapott. Amíg messze kint az emberek ölték egymást, ő itt békés nyugalomban a madarakat barátkoztatta egymással...

A Luxembourg-kert s talán az életem sem volt soha olyan szép szememben, mint ezekben a pillanatokban. Bejártam minden régi kedves zugot a kertben, s ahová csak léptem: a 5mi lesz velem, hová visznek. Azt az életet, amelyet

(folyt. a 11. oldalon)

KUNCZ ALADÁR (1885-1931)

író, szerkesztő, műfordító

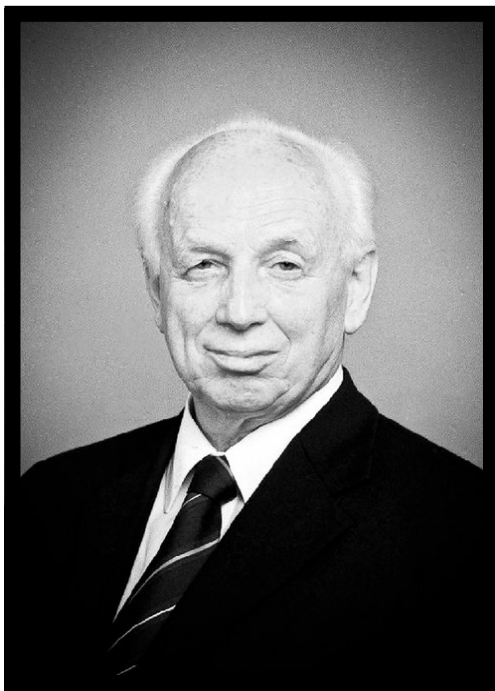
halálának 80. évfordulóján ünnepélyes megemlékezésre került sor Budapesten 2011. június 15-én.

A megemlékezés programjában részt vettek:

Jancsó Miklós író, egyetemi tanár, Kolozsvár
Rekita Rozália előadóművész, Kolozsvár
Dávid Gyula irodalomtörténész, Kolozsvár,
Bágyoni Szabó István író, Budapest
Juhász Andrea egyetemi adjunktus, Budapest
Kuncz Magdolna, a Kuncz Alapítvány elnöke
Pomogáts Béla irodalomtörténész, az Illyés Gyula Archívum és Műhely vezetője.

IN MEMORIAM MÁDL FERENC

1931-2011

Elhunyt vasárnap Mádl Ferenc, a harmadik magyar köztársaság második köztársasági elnöke. A Széchenyi-díjas magyar jogtudós, a nemzetközi gazdasági és összehasonlító magánjog kutatója nyolcvanéves volt.

A hírt Kiss Norbert, a Köztársasági Elnöki Hivatal vezetője közölte az MTI-vel: *“Mádl Ferenc volt köztársasági elnök vasárnap nem sokkal 13 óra után megtért teremtőjéhez”.*

A Sándor-palota bejárata előtt a volt köztársasági elnök gyászkeretes fényképét tették ki egy asztalra, mellette két gyertyát, a nemzeti lobogót és egy csokor virágot helyeztek el, Schmitt Pál államfő pedig csendes tiszteletadással emlékezett a Köztársasági Elnöki Hivatal (KEH) előtt elhelyezett fényképnél. (Erre minden gyászoló látogatónak lehetősége volt vasárnap este kilenc óráig és hétfőn reggel nyolctól ugyancsak este kilenc óráig a Köztársasági Elnöki Hivatal előtt.)

“Nemcsak elődöm, hanem barátom és példaképem is volt Mádl Ferenc korábbi köztársasági elnök” - mondta Schmitt azt követően, hogy a Sándor-palotánál felállított emlékezési helyen gyászszalagot kötött a nemzeti lobogóra, és leróta kegyeletét az elhunyt köztársasági elnök fényképe előtt.

Schmitt Pál gyertyát is gyújtott Mádl Ferenc emlékére, majd beírt abba az emlékkönyvbe, amelyet a részvénytulajdonosok üzenetének közvetítésére helyeztek ki a Sándor-palota előtt, a Mádl családnak pedig személyesen fejezte ki részvétét.

Mádl Ferenc 1931. január 29-én született a Veszprém megyei Bánd községben. 1955-ben az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán szerzett diplomát. 1961-1963 között tanulmányokat folytatott a strasbourgi egyetem nemzetközi összehasonlító jogi karán.

1973-ig az MTA Állam és Jogtudományi Intézetében dolgozott, majd egyetemi tanár lett. 1978-tól az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara Civilisztikai Tudományok Intézetének igazgatója. 1985 óta az egyetem Nemzetközi Magánjogi Tanszékének vezetője volt. 1987-től az MTA levelező, majd 1993-tól rendes tagja. 1985-ben a Harvard Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Akadémia, 1988-ban az Európai Akadémia, 1989-ben az Európai Tudományos és Művészeti Akadémia is felvette tagjai közé.

Az Antall-kormány megalakulásakor, 1990. május 23-án tárca nélküli miniszteri posztot kapott. 1991-től a bősnyagymarosi vízi erőmű kormány meghatalmazottja is volt. 1990. augusztus 1-jétől az Állami Vagyonügynökség igazgatótanácsának elnökeként is dolgozott, majd 1992. január 23-tól - a Vagyonügynökségtől megválva - a kormány nevében felügyeletet gyakorolt az Állami Bankfelügyelet felett. 1993 és 1994 között kultuszminiszter volt...

Az Orbán-kormány 1998-as megalakulása után Martonyi János külügyminiszter kezdeményezte, hogy az Európa Tanács fennállásának 50. évfordulójára Nemzeti Bizottságot alakítsanak meg hazánkban. Az ideiglenes testület élére Mádl Ferenc került. Emellett a jogász professzor 1999-től a kormány tudományos tanácsadó testületének tagja is lett.

1999. március 15-én Széchenyi-díjat kapott az európai jog, a nemzetközi magánjog és a nemzetközi kereskedelmi jog területén kifejtett, nemzetközileg elismert tudományos munkásságáért, iskolateremtő egyetemi oktatói, valamint tudományos szervezői tevékenységéért.

1996 és 2000 között a konzervatív Magyar Polgári Együttműködés Egyesület elnökeként tevékenykedett. Ők kérték fel először a kormányfőt 1999-ben arra, hogy nyilvánosan értékelje az ország helyzetét. A kezdeményezés azóta hagyománnyá vált.

2000-ben a Független Kisgazda Párt Mádl Ferencet jelölte köztársasági elnöknek. Június 6-án az Országgyűlés megválasztotta Göncz Árpád utódjaként köztársasági elnökké a harmadik fordulóban... 2005. augusztus 5-én adta át hivatalát utódjának, Sólyom Lászlónak.

Forrás: index, 2011. május 30.

**„Isten, gondviselés, emberi méltóság,
erkölcs, szabadság, szeretet,
szolidaritás... valószínű, hogy ezek mind
„útjelzők” voltak a számomra, és
energiaforrások is egyben.”**

Mádl Ferenc

FERENC MADL, FORMER PRESIDENT OF HUNGARY, DIES AT 80

Ferenc Madl, who served as a Cabinet minister in Hungary's first post-communist government, then as the country's president, has died. He was 80 years old. The President's Office says Madl, who lived in Budapest, died Sunday. The cause of death was not given. Madl, who studied local and international law, was the author of 20 books, some of them about the process of European integration. He earned a law degree in 1955 and was a member of the Hungarian Academy of Sciences. After communist rule ended in Hungary, he served as the nation's minister of education from 1993 to 1994, then held the largely ceremonial post of president from 2000 to 2005. Madl, who was born on Jan. 29, 1931, is survived by his wife, Dalma, a son and three grandchildren.

NAGY GÁSPÁR

VISSZATÉRÉS

Egyszer mindent az Ő szemével látunk
jót és rosszat
a tékozlottat és tékozolhatatlant
"gyönyörű fölöslegeinket"
a kapkodás iramában
mégis végezetlenül
dolgaink erdejében
egy erősen fogadott
valahai akarás
csöndes halálát
a fák mohás oldalán
hogyan lám
senki nem tapintott
nem horzsolta arcával
nem kért helyes útírányt
de mégis tudtuk merre
s miért múlik el a Nap
és az eső tompított ritmusára
merre kerekednek
jegyzőíránkban
a betűk boldog könnycseppjei
amikor vége a loholásnak
vége a szökéseknek is
már előre megköszönjük
a biztos landolást:
megígért birtokunkra
a jó visszatérést
ámen.

(folyt. a 9. oldalról) most elhagyok, többé viszont nem látom. Lehet, hogy magát az életet sem. Nagy dolog az ilyesmi... Hát eljöttem legalább búcsút mondani!"

Különös érzés volt ez. És magam sem tudom miért, érzésemhez hozzátársítottam egy szőke orosz lány képét, aki anyjával egyik Bd. St. Michel-i szállóban lakott. Két év előtt többször összejöttem velük Nogeant sur Marne-ban. Leeresztett, sötétszőke hajú, szelíd kékszemű lány; nagy fehér orosz agárral járt mindig, Chopint zongorázott, és ismerte a francia lírikusokat. Pogány és Dózsa jóban voltak velük, s az ő révükön ezekben az izgalmas napokban egyszer én is összekerültem a lánnyal.

Bizonyára elcsodálkoztak, amikor csokorral kezemben beállítottam hozzájuk. Kissé szomorúan, de melegen és sokáig elbeszélgettünk. Azután felálltam, és megindult hangon búcsút mondtam. Talán ezen a megindultságon is csodálkoztak, vagy félremagyarázták. Nem tudom. A kislány meleg, vékony keze megremegett az enyémben. Lehet, hogy valamit megéreztem abból, ami bensőmben lefolyt.

Tíz óra után érkeztem haza. Fejemben a holnapi hajnali utazás motoszkált. Mme Azas még az üvegajtós irodában dolgozott. Elkértem számlámat, és csak akkor döböntem meg, mit csináljak, amikor az asszony számolni kezdte a napokat. Hátha nem lesz miből kifizetni, és mire való egyáltalán a számlát kérni? Hiszen az asszony maga mondta, hogy szívesen vár... Mindegy. A fényűző vacsora után nagyon belejöttem a régi, boldog szokásokba!... Éppen fél frank maradt zsebemben, mikor a számlát kifizettem, mint a mozgósítás napján a kis breton fürdőben. Nem törődtem vele. Annyira nem sejtettem, mi vár rám, hogy azt sem tudtam, vajon nem olyan neveltséges pénzt vinni magammal, mintha az öngyilkos, mielőtt a halálba indulna, megnézné tárcáját, hogy van-e elég pénz nála?...

BRÜSSZELBEN MEGNYÍLT SZÉKELYFÖLD

KÉPVISELETI IRODÁJA

Tőkés László, az EP alelnöke és Sógor Csaba RMDSZ-es képviselő köszönti a vendégeket
2011. május 31.

MISKA JÁNOS

Utószó

Megkönnyebülést jelent pontot tenni e nagylegzetű munka, a *Magyar irodalom Kanadában, 1900-2010*, végére.

Jó fél évszázada indult elkötelezettségem a Kanadában lévő magyar irodalom iránt. Előtte az a vágy hajszolt, hogy a hazai regényírók munkásságát elérhetővé tegyék fordításainkkal az angol nyelvű olvasó számára. Előadásokat tartottam, recenziókat írtam több íróról és regényről, s kezdeményeztem azok angolra való átültetését. Kettő, *Rákossy Gergely Óriástök* és *Örkény István Tóték* című remek kisregényét le is fordítottam angolra. Angol nyelvű műfordítókkal, köztük Kenneth McRobbie költővel és Duczynska Ilona műfordítóval közreműködtem olyan költők, mint Juhász Ferenc, Nagy László és mások versei angolra való fordításában. Ezek megjelentek jeles kanadai kiadók, köztük az Oxford Egyetemi Kiadó gondozásában.

A hatvanas évek végén azonban intenzív szerepet vállaltam a kanadai magyar irodalom szervezésében. Mint a kötetben közölt forrásokból is kitűnik, kezdeményező részem volt az itt élő írók és költők művei népszerűsítésében, s válogatott írásaik antológiákban, folyóiratokban való közlésében. A Kanadai Magyar Írók Köre (KMIK) megalapításával és antológia-sorozata kiadásával a hazai irodalom szolgálata egyre nagyobb mértékben a háttérbe szorult. Érdeklődésem továbbra is megmaradt a magyarországi írókkal, de a kettő érdemtelen művelése túl soknak bizonyult még az olyan kiapadhatatlan energiával rendelkező egyén számára is, mint én voltam.

Így váltam ismertté, mint a kanadai magyar irodalom mozgó motorja, Dancs Rózsa szerint Mikes Kelemene, illetve Kazinczy Ferenc, Bisztray György ajánlása révén. A nagy kezdeményezés 1966-ban kezdett gyümölcsözni, amikor a KMIK első antológiája megjelent. Ezt követték újabbnál újabbak, előbb évenként, majd időszakosan, magyarul és angol fordításban.

Az olvasók és írók határtalan lelkesedéssel fogadták a Rómában, szép fehér kötésben megjelenő gyűjteményeket. A magyar lapok diaszpóraszerte a kanadai magyar irodalom megszületését köszöntötték bennük. Az olvasó és író a saját fórumát látta a gondos összeállításban és szerkesztésben megjelent gyűjteményekben, az előbbi azért, mert saját magát ismerhette fel az írásainkban, az utóbbi mert közösségre talált a Kör tagjai sorában és fórumot megjelenő gyűjteményeiben.

Kellemesen izgalmas időket éltünk. A külföldre szakadt magyarság, a honvágy gyötrelmei mellett bizalommal nézett új élete alakulása elébe. A fiatal befogadó ország, Kanada is feltalálta magát a világban, otthonosan mozogva a nagy nemzetek soraiban. Hazafias ébredése nemzeti megújodást eredményezett, s önbizalmat keltett honpolgáraiban, köztük bennünk, bevándorlóinkban is. Egyedül hazulról, a tengeren

átzivárgott terrorizmus híre hozott örömet örömnöve. Hála a történelem kegyes alakulásának, ez a korszak kimúlt, s ma már csupán rémmesékben él tovább.

Az Ottawához közeli Aylmer nagyközségben lévő házunkban alakult meg a Kanadai Magyar Írók Köre 1966 tavaszán. A vele járó temérdek elfoglaltság kellemes érzést, hivatásom mellett másodhivatást eredményezett számomra. Irodalmi rendezvények megszervezése Kanada-szerte és munkásságunk sajtóban való ismertetése, havi informáló és alkotásra ösztönző körlevelek megírása, antológiák szerkesztése, kiadása, terjesztése s a velük járó adminisztráció teljes, összpontosított figyelmet igényelt. Az antológiák terjesztésében, a könyvelésben a feleségem, Marie is hathatós szerepet játszott. A nagy ládákban megérkezett könyvszállítmányokat negyvenes csomagokba rendezve emelgettük és postáztuk az íróknak, könyveseknek és könyvtáraknak szerte az országban. Anyagiak hiányában mi magunk álltuk a kiadással, szervezéssel járó költségek tekintélyes részét.

Gyönyörű alkotói, szervezői korban éltünk. Az egyre növekvő adminisztratív elfoglaltságok mellett azonban háttérbe szorult saját írói munkásságom. Bár számos kötetem mellett novellák, tanulmányok, bibliográfiák kerültek ki tollam alól, a tervezett társadalmi regények csupán jegyzetekben maradtak fenn. Pályám végéhez közeledve azonban úgy érzem, megérte a fáradozást. A stafétabot átadása után is, a kanadai magyar irodalom, amint az itt közre bocsátott kötetből és a felsorolt forrásmunkákból is kitűnik, példás eredményeket tud felmutatni. Ez igen fontos számomra. Meg az a hálás felismerés, hogy új otthonunkban, Brit-Columbiában, akár csak pályánk során másutt is egész Kanadában, segítő és szerető kollégák, barátok öveznek. Ha újból kezdhetném, bizonyára hasonló utat választanék.

Victoriában, 2011. március 26-án.

PETZ TERI

SAJÁTOS KANADAI MAGYAR IRODALOM

Befejeződött Miska János *Kanadai magyar irodalom: 1900 – 2010* című könyve. A kézirat elolvasása után felkerestük az íróat victoriái lakásán és új munkájával kapcsolatban kérdeztük.

Milyennek találja a kanadai magyar irodalmat?

Kimeríthetetlennek. Sajátos helyet foglal el egyetemes irodalmunkban. Kevés olyan kisebbségi magyar csoport létezik a diaszpórában, amelynek olyan népes írói gárdája van és amely mind minőségben, mind mennyiségben oly maradandót alkotott, mint a kanadai. Nincs olyan irodalmi műfaj a költészettől a szépprózáig, a színműtől az életrajzi munkáig; nincs olyan stílusirányzat a klasszikus versformától a szürrealistáig, a neodadaizmustól a népi misztikusig, a tárcától a regényig, amely ne képviselhetné magát a kanadai magyar irodalomban.

A kötetben szó esik az angol nyelvű ágazatról is.

Igen, a magyar nyelvűvel egyenrangú elemzésben. Sajátos értéke irodalmunknak az irodalom angol nyelvű ágazata. E dimenzióknak is számottevő alkotógárdája van. Tagjai, akár első, akár másodgenerációs írók, tudatosan vallják magyar mivoltukat, de legalábbis magyar származásukat. Mindkét ágazat jelentőségét igazolja az a tény, hogy kettős, magyar és kanadai kapcsolódása ellenére vagy éppen annak jegyében, mind a hazai, mind a befogadó ország irodalma magáénak vallja.

Ismeri-e a hazai és a kanadai angol nyelvű olvasó a kanadai magyar írókat?

Ha az átlag olvasó felszínesen is, de a hazai szakavatottabbak részletesen. A költők és írók, élükön Fáy Ferenc, Tűz Tamás, Vitéz György, Kemenes Géfin László óhazai fórumokon is helyet kapnak, különösen a nyolcvanas évek óta, antológiákban, folyóiratokban, de önálló gyűjteményekben is. Az angol nyelvűek, de a magyarul alkotók is, tekintélyes helyet foglalnak el az angol és francia nyelvű kanadai irodalomban is. Az angol nyelvűek közül Tihanyi Éva, Farkas Endre, Könyves Tamás, Payerle György és a nagyon ígéretes Dobozy Tamás és Kaslik Iby szerepel antológiákban, önálló kötetekben. Adataikat nemzeti és társadalmi bibliográfiák őrzik, könyveik megtalálhatók városi és egyetemi könyvtárakban, és a róluk szóló irodalom a tankönyvek és más forrásmunkák szerves részét képezik.

Úttörő munkának számít Miska János jelen könyve?

Bizonyos szempontokból igen. Megjegyzendő, hogy megjelent pár maradandó forrásmunka a tárggyal kapcsolatban. A hazaiak közül Béládi Miklós, Pomogáts Béla, Rónay László, Kürtösi Katalin irodalomtörténészek és mások könyvei érdemelnek figyelmet. A határontúliak közül Bisztray György, Szakács István Péter, Czigány Lóránd könyvterjedelmű munkái foglalkoztak a tárggyal. Jelen munkám annyiban újszerű, hogy ez az első vállalkozás, amely felveti irodalmunk kettős ágazatának gondolatát, ugyanakkor részletesen foglalkozik az irodalomhoz szervesen kapcsolódó tárgyakkal, köztük az életrajzi regényekkel, az irodalmi bibliográfiákkal, az egyedülállóan gazdag antológiákkal, a kanadai irodalmi források és a magyarságkutató intézmények sokaságával. Újszerű még benne az egyéni írók munkásságáról szóló tanulmányok, recenziók és könyvészeti írások adathalmaz, amely megkönnyíti a tárgy iránt érdeklődők számára a további kutatást.

Mikor várható a könyv megjelenése és hol?

Ez a monográfia főleg a hazai olvasók számára készült. Felkerestem kiadása ügyében a Kortárs könyvkiadót. Hátha érdekli őket. Már eddig is gondoztak pár kanadai magyar verseskötetet. Reméljük, a fennálló gazdasági nehézségek ellenére, pozitív eredményre számíthatunk ebben is. Ez az év szerencsésnek ígérkezik számomra. Kiadás alatt áll otthon egy elbeszélés- és egy tanulmánykötetem is.

Sok sikert kívánunk és köszönöm a beszélgetést.

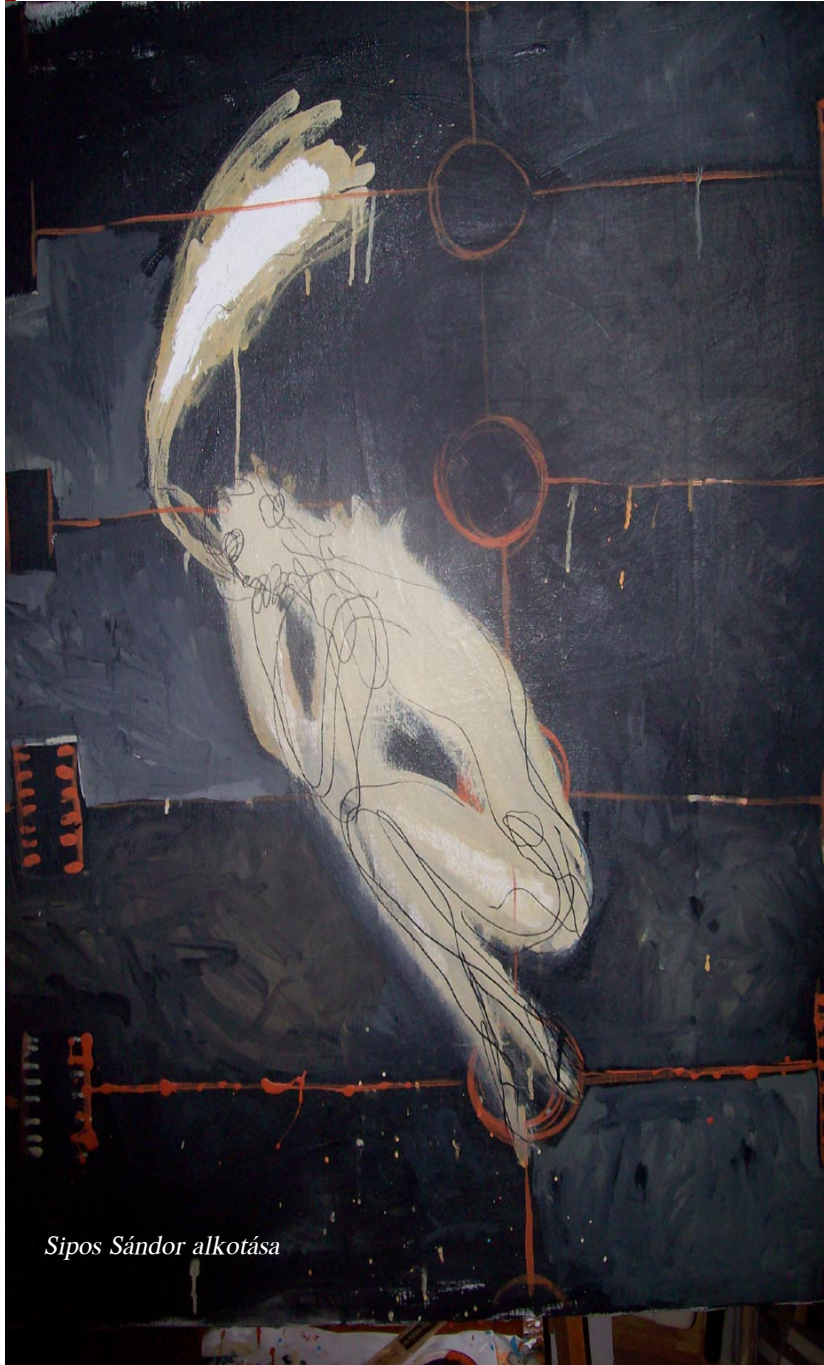
PILINSZKY JÁNOS

A TENGER

A tenger, mondtad haldokolva,
s azóta ez az egy szavad
jelenti számomra a tengert,
s azt is talán, hogy te ki vagy.

S azt is talán, ki vagyok én?
Hullámvölgyek, hullámhegyek.
Agóniád, akár a tenger,
megszabadít és eltemet.

Anya, anya. Hétköznapok.
Haláloed hallom s hívlak én.
Irtóztató hétköznapok.
Szegény, szegény, szegény, szegény.

Sipa Sándor alkotása

HORTHY NÁNDOR

**KITELEPÍTÉSÜNK 1951-BEN
BUDAPESTRÓL KONDOROSBA**

Május végén korán reggel egy rendőr csengetett be hozzánk. Munkába indulás előtt voltam, és amikor az ajtót kinyitottam, csak annyit mondott halkán, szinte szégyenkezve, hogy „Én nagyon sajnálom, de ezt az értesítést kell átadnom Önnek, kérem, írja alá, hogy átvette.”

Átvettem és elolvastam a végzést, amiben az állt, hogy bizonyos miniszteri rendelet alapján a családnak minden tagját – szüleimet, két bátyámat, a feleségemet, Évát, az alig egy éves kislányomat és engem – nagy Budapest területéről kitiltanak és kényszerlakhelyül Kondoros községben a Sztálin út 40. szám alatti házban egy szobába költöztetnek...

Éva azonnal leutazott Velencére, hogy a szüleimet értesítse, én pedig siettem a munkahelyemre felvenni az utolsó fizetésemet. Délutánra együtt volt a család, és elkezdődött a csomagolás. Közben futótűzként terjedt a híre, hogy mi si “megkaptuk.” Akkoriban ebben a szobában benne volt minden. Azt jelentette, hogy családokat vittek el, összes ingóságukat, lakásaikat átadták a politikailag “jó” beállítottságúaknak, rendszerint az államvédelmiseknek...

Jöttek az ismerősök, a segíteni akarók, a jóbarátok. Mindenki hozott valami kis ajándékot, egyesek szégyenkezve pénzt nyújtottak át...

Másnap hajnalban jött értünk a leponyvázott teherautó... A véletlen folytán valami forgalmi akadály miatt a Váci úton éppen a Konverta Egyenirányító Gyár előtt állt meg az autó... Kibújtam a teherautó ponyvája alól. Valaki éppen akkor nézett ki a gyárablak azon emeletén, ahol én is dolgoztam. Felismertem az illető nőt és intettem neki. A következő pillanatokban az összes ablak megtelt integetőkkel... Este érkezünk Kondorosra. Mire kipakolták a vonatot és lovaskocsival elszállították a csomagjainkat a kijelölt házba, már régen besötétedett. Egy egészen szép házba kerültünk. Ennek a tulajdonosa is egyike volt a kulákoknak, akiket úgy büntetett a rendszer, hogy idegen családokat lakoltatott be hozzájuk...

Másnap a békéscsabai Viharsarok Népe c. újság első oldalán szerepelt a hír a kitelepítettek Kondorosra érkezéséről. Az újság nagybetűs főcíme pontosan így szólt (amíg élek, nem felejttem el): “A kitelepítettek között megérkezett családjával Horthy Nándor volt csendőrtábornok, a múlt kegyetlen ura.” ... Apám másnap levelet írt a szerkesztőségnek, amiben közölte, hogy soha nem volt tábornok, csak alezredes, beosztásánál fogva nem kegyetlenkedett senkivel, hanem az irodában a csendőrség

gazdasági ügyeit intézte. Természetesen korrigálás soha nem jelent meg az újságban, apám levelét nem méltatták válaszra...

A falusiak viselkedése a kitelepítettekkel szemben megosztott volt, nagy részük azonban részvétellel és segítőkészséggel viszonyult hozzánk... A rendőrökkel szemben teljesen kiszolgáltatottak voltunk. A rendőrség bármikor beállíthatott a szobánkba, legtöbbször szórakozásból. Mindig éjjel, amikor mindenkinek otthon volt a helye és rendszerint miután elaludtunk. Ilyenkor bedörömböltek az ajtón, hogy “Rendőrség, azonnal nyissák ki!” Őrült félelem kerített bennünket hatalmába, mert nem tudtuk, hogy csak létszámellenőrzést tartanak-e vagy nem akarják-e valamelyikünket elvinni valamilyen oknál fogva. Az ellenőrzés abból állt, hogy egy-két rendőr bejött a szobába, lassan el kezdtek sétálni az ágyak, matracok, szalmazsákok között, élvezve minden pillanatot, amivel zaklathattak és félelmet kelthettek bennünk. Zseblámpával mindenkire rávilágítottak, megkérdezték a neveinket, egy-egy gúnyos megjegyzést tettek ránk, aztán például felvettek egy éppen ott felejtett levelet a földről vagy asztalról, amit aznap kaptunk valakitől, abba beleolvastak és gúnyolódva ott helyben szinte rögtönzött kihallgatást tartottak...

Amikor kenyérért álltunk sorba, sokszor a rendőr egyszerűen elzavarta a kitelepítetteket mondván, hogy “Maguknak nem jár.”...

A legnehezebben elviselhető időszak a tél volt. Ilyenkor jóformán minden munkalehetőség megszűnt számunkra és ezzel együtt az a minimális pénzkereseti lehetőség is, amit a földmunkáért kaptunk a gazdaságban. Rokonok, barátok, ismerősök, sokszor ismeretlenek segítettek rajtunk csomagokkal, kisebb-nagyobb pénzadományokkal. Ezek nélkül talán éhen haltunk volna... Néha napokig alig-alig jutott valami ennivalónk. Száraz kenyérhéjat pároltunk meg gőz felett, hogy megpuhulva ehetőbbé váljék, kijártunk a földekre keresgélni bármit, ami ehető. Nagyritkán találtunk egy-egy ott felejtett cukorrépát vagy tököt... Soha nem tudom elfelejteni azt a két napot, amikor semmit nem ettünk, azokat a reggeleket, amikor másfél, illetőleg két éves kislányunknak csak a földekről lopott és zsebben haza hozott nyers zöld borsószemeket tudtunk adni... De az emberi jóság is megmutatkozott alkalmanként. Előfordult, hogy valaki a szobánk ablakán bablevest nyújtott be egykopott edényben. Megtörtént, hogy élelmiszercsomagot helyeztek a szobánk elé, vagy teljesen ismeretlen emberek hívtak be a házukba egy kis harapnivalóra. Egyszer, amint Évával mentünk valahova, a falu szélén egy kis házból kedvenc zenészámmal dallamai ütötték meg a fülünket. Egészen ledöbbszünk, mert abban az időben amerikai zenét hallgatni nem volt veszélytelen. Megálltunk Évával hallgatni a mennyei zenét. Ugyanis az akkor és ott mennyei zene volt. Váratlanul egy idős néni jelent meg az ablakban és kedvesen behívott uzsonnára és zenét hallgatni. Elmondta, hogy fiatalon Franciaországban élt, jól beszéli a nyelvet, szívesen kölcsönöz

nekünk a könyveiből – és kérte, menjünk be máskor is hozzá egy kis uzsonnára, zenét hallgatni, mert jól esik egy kicsit elbeszélgetni hozzá hasonlókkal... Similis simile gaudet... Hasonló hasonlóknak örül.

A községben két orvos volt, emberségesek, rendesek, ingyen kezelték a kitelepítetteket... A fogorvos háza előtt elmenve egyszer hegedűszót hallottam. Megálltam hallgatóni. Az orvos idős apja hegedült nagyon szépen. Annyira felvillanyozott a zene, hogy bekopogtam. Az öregúr nagyon megörvendett, hogy valaki értékeli a muzsikáját. Miután megtudta, hogy szaxofonozom, és velem van a hangszerem is, meghívott közös zenélésre. Örömmel kaptam az alkalmon. Rengeteg Kaiser és egyéb etűdhöz volt eredeti kottája. Minden zenei délutánon megkínált uzsonnával, amiből próbáltam zsebembe is dúgni, haza lopni a családomnak. De erre nem volt szükség, mert mindig egy kis élelemcsomaggal bocsájtottak el. Aztán hamarosan ennek is vége szakadt.

Egy nap a postás egy katonai behívót nyomott a kezembe... A laktanya udvarán sült ki, hogy minket nem katonának hívtak be, arra mi megbizhatatlanok voltunk..., hanem munkaszolgálatra kellettünk...

Szabadulásom után... Kitalálták az új okosak, hogy a "felsőbbrendű szocialista államforma" majd legyőzi a természetet is, és Magyarországon gyapotot fognak termelni, sőt, citrom- és narancstermesztésre is áttérnek. Éppen az Örményzúgi Állami Gazdaságra esett a választásuk mint első kísérleti területre, ahová mi is jártunk dolgozni. Koratavasszal megkezdtük a munkát, a szántás-vetés elvégzése után hamarosan ki is bújtak a kis gyapotpalánták. A nagy területű gyapotföld környékén volt néhány teljesen üres tanyaépület, ahonnan mint kulákokat a tulajdonosokat elhurcolták. Évával mi is kaptunk egy ilyen házat, két szalmazsákot és egy-egy pokrócot. Volt valami edényünk, amiből ehattunk, egy kanalunk és egy villánk. A gyapotföld szomszédságában úgy éreztük, hogy teljesen állati sorba süllyedtünk. Nem tudtuk, nem akartuk elhinni, hogy ez valóság...

Milyen furcsa is az emberi természet. Ebben a hihetetlen nyomorban is találtunk valami biztatót. Itt szabadabbak voltunk, ide nem jöttek egy ideig éjszaka a rendőrök, és ha sorba álltunk az ebédünkért, a rendőr nem zavart el bennünket, nem mutogattak ránk az utcán az emberek, igaz, utca sem volt, csak a végtelen gyapotmező – és amikor már csillagokat láttunk a tűző napon, amikor már-már a napszúrás kerülgetett, akkor megjelent egy-egy délibáb...

Hogy ne legyen hosszabb ideig nyugalomunk, itt is megjelentek a rendőrök. Kettő kerékpáron érkezett és végigjárták a tanyasi házakat, ahol kitelepítettek laktak. Hozzánk pont akkor érkeztek, amikor csak fürdőruhában a vályúban mosakodtunk. Szemüket legeltetve Éván, megkezdték a zaklatást, bejöttek a házba, szétnéztek, kutattak, keresgéltek, hogy valamit ránk tudjanak fogni mint a szocializmus ellenségeire. Az egyik egyszer csak boldogan

felkapott egy dobozt, amiben valamikor kakaó volt, de nem a mi időnkben. Mivel elég erős fémdoboz volt, mi apróságokat tartottunk benne. De volt annak a kis doboznak egy hatalmas bűne: angol volt rajta a felirat! Ez kapóra jött "vendégeinknek", legalább egy fél óráig kellett bizonygatnunk nekik, hogy nem emlékszünk a doboz eredetére, valahol találtuk, nincsenek rokonaink Amerikában, nem is vettük észre, hogy angol nyelvű a felirata, és arra sem gondoltunk, hogy vétünk a szocialista államrend ellen azzal, hogy a birtokunkban tartjuk.

Évának egyszeriben elege lett az egészből, és azt mondta: "Megvan! Ezt a dobozt itt találtuk ebben a házban az egyik félig összetört szekrény fiókjában." És végső elkéseredésében emelt hangon kiabálni kezdett, hogy "Ki kellene talán nyomozniuk, hogy melyik börtönben raboskodik ennek a tanyának a volt tudajdonosa, és ha még nem verték agyon a gazember kulákot, akkor felelősségre vonni az ilyen állam ellenes merényletért, és talán még rá is szóhatnak egy-két év büntetést, mert egy angol nyelvű felirattal ellátott fémdobozból akart fegyvert készíteni. Hát ilyen megbizhatatlan ellenség és imperialista bérencek vagyunk mi kitelepítettek."

Én meglepődtem és meg is ijedtem Éva begerjedt kiabálásától, de a két rendőr szinte meghunyászkodott tőle. Aztán az alacsonyabb összeszedte magát és gúnyos hangon rendre utasította, majd megfenyegetett, "Jobb lesz, ha itt csendben meghúzzák magukat és nem próbálják ezeknek a falusi dolgozóknak elcsavarni a fejét, meg különben is megtiltom, hogy beszédbe elegyedjenek velük, megértették?" Hamarosan jött egy alapos lehűlés és reggelre lefagyott az egész gyapottermés. Így tehát a "magasabb rendű szocialista tudományt" egy éjjel egycsapásra elintézte a természet... De a kár úgy látszik, nem győzte meg eléggé a "szakembereket," mert a következő évben újra elkezdtük a gyapottermelést és ősszel sikerült is gyapotot szednünk...

Egy szép tavaszi napon a postás az ajtónkhoz érve nem levelet hozott, hanem csak annyit mondott halkan: "Megdöglött a vén postarabló." Nem akartunk hinni a fülünknek.

Egymás között Sztálint neveztük postarablónak. A postás bizonygatta, hogy igaz, a rádióból hallotta, "most már megváltozik lassan a világ, meglátják, maguk is szabadok lesznek hamarosan. Higgyék el," mondta. De nem mertük elhinni.

Csodák csodájára, nagyon lassan ugyan, de valóban megtörtént a hihetetlen. A rendőrök viselkedésén éreztük legelőször a változást..., beengedtek a falu fürdőjébe is, sőt, amikor olyan jegyszédő volt szolgálatban, aki szimpatizált velünk, akkor még belépőt sem kellett fizetnünk. Ez nagyon sokat jelentett nekünk, mert ez nagyon szép, modern fürdő volt, állandó meleg gyógyvízzel. Végre több mint két év után tisztálkodni tudtunk... Aztán a földekre megérkeztek az első hírek, hogy hamarosan szabadlábra helyeznek bennünket. Ősre kiszabadulunk a kitelepítés poklából...

WE ARE PROUD OF EVA

*Éva Szabó, HBSoc York University, MSc York University,
PhD University of Toronto
Hungarian born in Marosvásárhely, Transylvania*

**STEM CELL AND CANCER RESEARCH
INSTITUTE - MCMASTER UNIVERSITY, HAMILTON**

EVA SZABO

RESEARCH SUMMARY

The aim of regenerative medicine is to replace diseased or damaged tissue with healthy, functional cells. Recently, it has been demonstrated that human adult dermal fibroblasts can be reprogrammed to a pluripotent state, offering a novel source of stem cells for cell-replacement therapies. However, the use of these human induced pluripotent stem cells (iPSCs) in a clinical setting has several limitations, most importantly the inability to control differentiation of these cell into mature cell types and the low efficiency of iPSC colony derivation. My current research focuses on fibroblast reprogramming and the cellular transformation. The first aspect of my research involves increasing the efficiency of the iPSC derivation by looking at the role of the Wnt pathways in this process, based on the regulation of the pathways during cancer and normal stem cell self-renewal and differentiation (disease modeling and drug screening). The second aspect of my research involves bypassing the pluripotent state and directly converting a skin cell into a functional cell of neuronal or hematopoietic lineages, which would provide an exciting new cell source for autologous transplantation.

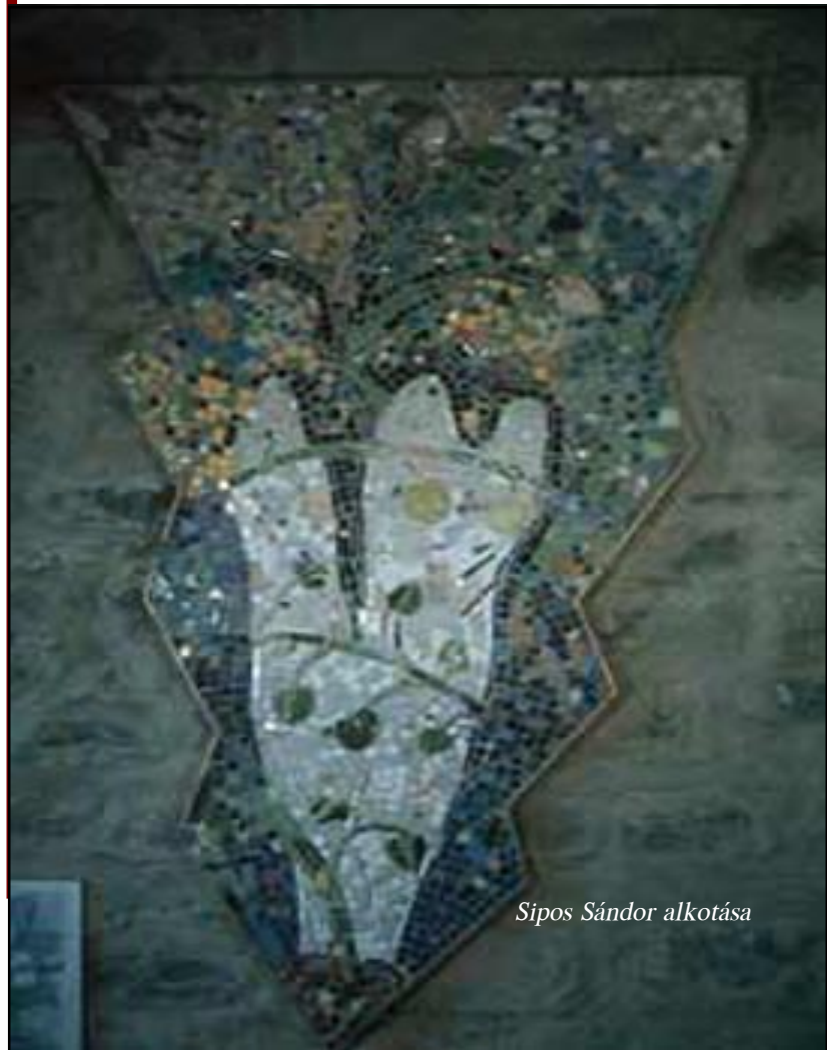
BÜSZKÉK VAGYUNK RÁ!

A marosvásárhelyi születésű Szabó Éva a világhír csúcsai felé halad. Máris számos ország legnagyobb tudósai kíváncsiak sejt kutatásainak eredményeire, amelyek új lehetőségeket ígérnek a leukémiában szenvedők gyógyítására. Éva felfedezése kutatóintézetének \$150 millió állami támogatást hozott, csoportjának hírnevet és megbecsülést.

Szeretettel gratulálunk fiatal honfitársunknak és kívánjuk, hogy szakmai sikereiért egyszer majd a Nobel-díjat is átvehesse.

When scientists at Hamilton's McMaster University noticed that a petri dish full of long, thin skin cells now also had a quite different occupant – distinctive, round blood cells – they suspected they were on to something big.

The researchers'... team, under Dr. Mick Bhatia seized on that chance microscopic sighting and devised a process that transforms skin cells directly into blood... The discovery opens the door to creating healthy blood from a mere patch of skin. For leukemia sufferers unable to find a bone-marrow donor... the innovation one day could prove life saving... The discovery began as Dr. Bhatia's team were trying to create iPSCs from skin. Eva Szabo, a post-doctoral student, noticed one day what looked like blood cells in the dish of skin cells, an observation soon borne out by testing... (Tom Blackwell, *National Post*, November 7, 2010)

Sípos Sándor alkotása

FARKAS RÉKA

MEGBÉLYEGEZVE FELNŐNI HÁROMSZÉKI DEPORTÁLTAK

1950. szeptember 23-ra virradóra 76 személyt, háromszéki földbirtokos családok tagjait gyűjtöttek össze és szállítottak Dobrudzsába kényszerlakhelyre, kényszerszermunkára. Tizenhárom és fél évig tartott a száműzetés, sokan meghaltak, megbetegedtek, voltak gyermekek, akik ott nőttek fel, mások hazakerülhettek, de szüleiktől távol cseperedtek, igen nehéz körülmények között jártak iskolába, viselték a nép ellensége bélyeget, szenvedték ennek következményeit.

Ez a sors jutott a dálnoki nagybirtokos Beczásy családnak is. Tánya hétéves volt, testvére, Erzsébet tíz, amikor egy hajnalban kiverték őket az ágyból, és elkezdődött több mint egy évtizedes kálváriájuk. Másfél évvel korábban már államosították dálnoki birtokukat, házukat, és Sepsiszentgyörgyön egy jóakarójuk fogadta be, szerény kis konyhában húzódott meg a család, a szülők erdőkitermelésben, mezőn, fizikai munkával próbálták megkeresni a napi betevőt.

„Sepsiszentgyörgyön a kulcsos házban laktunk Gece Laci bácsinál. Ő fogadott be akkor, amikor senki nem merte ezt megtenni, hisz a nép ellenségének számítottunk. Én éppen elkezdtem az első osztályt a Mikóban, s alig egy hét után, 22-ről 23-ra virradó éjszaka dörömböltek a nagy vaskapun. Négy haragos milicista jött, valaki beengedte őket. Mi az emeleten laktunk, hátul az udvarban. Feljöttek, nyitva volt az ablak, beugrottak azon. Édesanyám és édesapám aludt az ablak alatt, mi a testvéremmel egy kinyitható söberágyon. Egy kicsi konyha volt az egész lakás. Nagy ordibálás volt, a szüleim kiugrottak az ágyból, kérdezték, hogy mi van? Én pisis leányka voltam egész életemben, leültem a bilire, de belém rúgtak, hogy gyorsan, gyorsan öltözzünk. Volt, akinek szóltak, adtak egy fél órát, összecsomagolhattak egy párnát, egy paplant, egy darab kenyeret. Nekünk semmit nem engedtek, négyen egy üveg dzsemet és egy negyed kenyeret vihettünk. Se ruhát, se cipőt, semmit, csak, ami rajtunk volt,” idézi fel a hatvan évvel ezelőtti történeteket Beczásy Tánya...

Akkor éjszaka hetvenhat személyt gyűjtöttek össze. Volt közöttük hat hónapos csecsemő, egyéves, hatéves, tízéves gyermek, terhes asszony, hetvenéves idős ember. Mindenkit vittek, akit otthon találtak, s megtörtént az is, hogy az egykori földbirtokos helyett a tisztartóját hurcolták el, mert ő tartózkodott a megadott címen. Hiába magyarázta, hogy nem őt keresik, nem volt akinek, éveket húzott le Dobrudzsában, amíg sikerült tisztáznia a helyzetet, s hazaengedték. „Nagy teherautókra raktak, és bevitték Brassóba, a rakodópályaudvarra, és onnan kezdődött a gyönyörű utazás — emlékezik Tánya. — Ott álltunk és vártunk Brassóban, szedett-vedett társaság, éhesen, rongyosan, úgy néztünk ki, mint egy halálbrigád. Nem tudtuk, mi vár ránk, találgatták,

hogy Szibériába visznek vagy a Duna-csatornához, mert akkoriban ez a két cél volt a magunkfajta számára.” Ebben a szállítmányban arisztokraták nem voltak, háromszéki földbirtokos családokat szedtek össze, a néhány nappal korábbi gidófalvi események miatt akartak példát statuálni, ott a kollektivizálás miatt robbant ki lázadás, lövöldözéssel, emberhalállal, s ezt próbálták a nagygazdák nyakába varrni. Kézdiszéki, dálnoki, mikóújfalusi, besenyői családokat szedtek össze, olyanokat, akiknek vagyontát már államosították '49 márciusában. Két nap vonatozás után érkeztek meg Cataloi-ba, Brăilától 40 kilométerre, egy hatalmas, sok ezer hektáros állami gazdaságba, a semmi közepébe. „Nem volt ott egyéb, csak egy hatalmas barakk, amely tele volt egérrel, békával, patkánnyal, kígyóval, ami állat elképzelhető, mindennel. Nagyon nehezen sikerült kiirtani ezeket. Ebben az egyetlen szobában laktunk mindannyian, priccseken aludtunk, alul az idősebbek, felül a fiatalok. Mindenki megpróbálta tenni a dolgát. Nekünk szerencsénk volt, apám, anyám iskolázott ember, anyám hat nyelven beszélt, édesapám románul, németül, így mindig volt egy kis előnyük ebből.”

Dobrudzsai "Váci utca"

A szülők megpróbálták legalább gyermekeiket kimenekíteni a dobрудzsai pokolból. Beczásy István is addig járt, míg sikerült két leányát hazaküldenie. „Nővéremet, Erzsébetet és engem december 6-án egy harmadik kislánnyal együtt elengedtek. A testvérem ment Brassóba, valami nagynénihez, én Marosvásárhelyre, nagyanyám öreg testvéréhez...”

Tánya hétévesen került Marosvásárhelyre, így emlékszik erre az időszakra: „Nagyon nehéz életem volt ebben a hat évben, rengeteget éheztem, sokat szenvedtem. A két öreg nem nagyon tudott mit kezdeni egy hétéves gyerekkel, szegények igyekeztek, de akkor, '50-ben olyan világ volt, nem volt senkinek semmije. Nagyon keserű időszak volt, s életem egyik legnagyobb frusztrációja is ekkorról származik. Ma már bizonyára nevetségesnek tűnik, de akkor engem rettenetesen bántott, hogy második osztályban nem vettek fel pionírnak. Mindenkit, de egy

nyolcéves gyermeket különösen frusztrál, ha megbélyegzik, ha kilóg a sorból. Így voltam ezzel én is, mindenki pionír lehetett az osztályból, csak én nem. Azt az érzést soha nem felejtem el.”

... Erzsébet Brassóban, Tánya Vásárhelyen élt, a szülőkkel három évig csak levélben tarthatták a kapcsolatot. Ezután kicsit enyhült a helyzet, és mehetek vakációzni Dobruzsába. „Mindig került egy ismerős, rokon, aki levitt, és következett három hónap gyönyörűség. Szegények, mindig arra gyűjtöttek, hogy amikor ott vagyunk, mindenünk meglegyen. Csak prézlis csirkét és más finomságokat ettünk, volt egy nagynéném, aki mindig császármorzsat csinált nekem. Édesanyám és édesapám is 350 lejés fizetést kapott. Ebből 300 lejt elküldtek az én tartásomért, 300 lejt Brassóba a nővéremnek, bentlakásra. Maradt száz lejük, abból anyám elcigaretázott harmincat, a többiből éltek. Ma már ez elképzelhetetlen, de soha panaszt a szájukból nem hallottam.” Ennyi jutott a Beczásylányoknak a családi életből, évi három hónap, a többi távol, nehéz körülmények között, sokszor megaláztatással, olykor éhezéssel fűszerezve.

... „Hatodikos voltam, amikor az egyik, már elengedett ismerős telefonált anyámnak, hogy a leánykát gyorsan vigyék el Marosvásárhelyről, mert nem lesz jó vége. Nem törődtek velem, nem tanultam, piszkosan jártam. Akkor hoztak el engem is Brassóba a bentlakásba, a testvérem mellé. Egy évig annyit vert, mint a kutyát, hogy valahogy embert faragjon belőlem. Rendetlen voltam, nem tanultam, ő pedig mindig eminens volt. Elvégeztem a hetedik osztályt, nagy nehezen átengedtek, nem a nagy tudásért, hanem mert sajnáltak. Ebben az időszakban is voltak kellemetlen dolgok, melyek nyomot hagytak az életemben. Szerencsére olyan a természetem, hogy nem veszek nagyon a szívemre semmit, de akkor, gyerekként azért megviseltek. Kilencedikben például, amikor arról volt szó, hogy felvegyenek a KISZ-be, ketten alá is írták a papírt, de amikor látta az illetékes elvtársnő, hogy hívnak, elkezdett ordítani: ez egy kulák, mit keresel itt? Kiderült, cseléd volt nálunk, s tudtam, nekem ott már nincs keresnivalóm.” Nehézség tehát bőven akadt. Erzsébetet nem vették fel nyolcadikba, vissza kellett mennie Dobruzsába, két évig ott dolgozott, amíg sikerült elintéznük, hogy mégis folytassa az iskolát. Tánya közben a bentlakásban szenvedett, felidézi, hogyan nézte falusi társai kolbászokkal teli élelmiszeres ládáját, hogyan próbált bár a szaggal jóllakni. Miként mondta az étkezdeben, hogy légy esett az ételbe, azért, hogy otthagyják és megehesse. Közben társai mindebből alig tudtak valamit, vidám gyerek volt, az osztály örökké jókedvű bohóca. Nem vették észre, mennyire bántja, hogy kilóg a sorból. „Sose felejtem el, nyolcadikosok lehetünk, s egy születés- vagy névnapon ott volt mindenki, gyönyörűen felöltözve, szép fodros ruhába, én pedig egyenruhában. Nem volt más. Ha kivasaltad, szép volt, s ha nem, nem. Minden hónap bizonyos napján küldték el nekem a 300 lejt. Abból kifizettem a bentlakásért 165 lejt, és maradt 135 lej

harisnyára, cipőre, minden egyébre. Az iskolával szemben volt egy cukrászda, én minden alkalommal, ahányszor megkaptam a pénzt, megettem három bombát, ilyen kerek, diós, csokoládés süteményt. Mindig beteg lettem tőle, de minden hónapban megettem, akkor volt az egyetlen alkalom, többet nem engedhettem meg magamnak. Én voltam a rút kiskacsa, s ezt az ember érzi” - emlékezik.

... Később ennél nagyobb bajok is jöttek, de találkozott jóakarattal is: „Mikor mentem tizedikbe, kidobtak a bentlakásból azzal, hogy nincs hely. A krizbai papnak a leányával együtt, Imolával álltunk, és néztük, hogy még utánunk vagy ötvenet felvesznek. Ottmaradtam úgy, hogy nem volt, ahol aludnom. A bentlakásba nem szabadott bemennem, de egy osztálytársam, Szentpáli Ildikó vállalta, és beloptak, két éjjel ott aludtam, harmadik nap észrevették, már nem lehetett, s akkor jött a brassói evangélikus papnak a lánya, ő hívott, hogy egy hétre menjek hozzájuk. Végül öt évig laktam náluk. Egész életem legszebb öt éve: szeretetet, jószágot kaptam, tanultak velem, törődtek velem. Most is testvéreimnek tartom őket.” Ennek a családnak köszönheti azt is, hogy elvégezte Brassóban az egészségügyi technikumot, nőgyógyászati asszisztensnő lett, s ez rengeteg szépséget, elégtételt hozott az életébe. Szíve szerint francia—magyar szakos tanárnak tanult volna, de származása miatt esélye sem volt egyetemre bejutni, így nem is próbálkozott.

... Családjukban is akadt, aki „nem volt ennyire szerencsés” - mondja. „Édesapám testvérenek a lánya szenvedett a legtöbbit. Tizenegy éves volt, amikor levittek, és ott volt végig, 13 és fél évet, úgyhogy naponta hatvan veder vizet hordott a disznóknak. Olyan élete volt, hogy azt elmondani sem lehet, annyit dolgozott, mint egy állat, és nagyon szomorú asszony lett. Hozzá képest, amit mi megéltünk, az semmi. Később soha nem beszélt még a gyermekeinek sem arról az időszokról, azt mondta, kitörölte az életéből. Mikor visszakerült is, nehéz volt, csak hat osztályt járt, alig tudtuk elintézni Brassóban, hogy levizgázzék, és meglegyen a hét osztálya, s valamilyen munkára felvehessék...”

A Beczásy házaspár végül 13 és fél év után szabadult a Dobruzsai kényszerlakhelyről.

„Édesanyám 13 és fél évig volt ott úgy, hogy soha nem hagyta el a telepet. Nem lehetett jönni-menni, a személyibe beütött D. O. (domiciliu obligatoriu - kényszerlakhely) azt jelentette, hogy a háromosztályos rendőrnek kellett engedélyeznie azt is, hogy valaki Brăilára, az orvoshoz menjen. A szüleim mindenről lemondtak, hogy mi tanulhassunk.”

Tizenhárom év maradt ki a közös életükből, tizenhárom döntő esztendő. Felnőttek, boldogultak, de nem múlt el nyomtalanul az az időszak.

Beczásy Tánya... ma már Dálnokon él, az egykori családi birtokot még a hosszú életet, 99 évet megért édesapjának sikerült visszaszereznie...

Háromszék, 2010. szeptember 25. Élő múlt

DANCS RÓZSA

ARANYSZÍVŰ ZSARNOK

Falusi jógazda, hat gyermekkel, sok tennivalóval.

A legtakarosabb, vármegye szerte legszebb asszonnyal az oldalán, akit csak bal karjával tudott átölelni, mert a jobb könyöktől csorba volt. Azt szétroncsolta egy játéknak vélt kézigránát, amit a Nagy háború huncutkodott a hancúrozó gyerekek keze alá. Talán jobb karjának a leszakított darabja vitte magával a gyöngédségre való engedelmisségét, amit az emberek kegyetlenségnek neveztek.

Lelke mélyén megrettent ember volt. Félt a nagy Számonkéréstől, mert tudta, hogy terrorral kárhoztatta családját az engedelmisségre. Nem volt bátorsága élni velük, jóízűen nevetni, örülni, mert attól félt, akkor elveszíti őket. Az egészséges, jó emberi természetük, és nem ő, a megcsonkított fogja irányítani a sorsukat. Féltékeny volt az életükre, az épségükre. És ha már testi valóságukban nem tudta megcsonkítani egyik szeretettjét sem, akkor megnyomorította a lelküket.

Ez volt a saját, mások lelkiéletének megrablásából felépített légvára, amelyiket aztán a legelső szívgörcs elsöpört...

A család... Pazarló vétség volt félelmet tettetve elodáznuk minden alkalmat, amikor kinyúlhattak volna azután a botban végződő csonka kar után – tudták, érezték, hogy az apai féltés és büszkeség kis rügyes ága is ott lapult abban a buta botforma végtagban. Szerették pedig, s mégsem akarták a lelküket kitárni előtte. Mintha szégyelltek volna azt is, hogy nagyapa ép kezében gyakran édessé vált a vackor körte, amit a Hegyfarkán elterülő családi birtokról hozott haza vacsoraidőkből. Szigorba fitorult ráncai kisimultak a petróleumlámpa fényében, miközben meghallgatta a sarjúhordásban elfáradt fiainak a beszámolóját. Jól van, mondta, hogy éppen mondjon valamit, mert elégedett volt velük, csak hát azt minek mutatta volna, és elment egyet járni, hogy megtudja, mi hír a faluban.

Úgy találomra indult hírszerzésre akkor is, amikor a Jancsó-féle kúriát megszállták a hatóságok. A földbirtokosokat úgy szedték össze kommunista uraimék, mint néhány évvel előtte a zsidókat a nácik. Az öreg tekinteteseket senki nem tartotta ártalmas osztályellenségnek, és amióta a valamikori nagycsalád szétszéledt, a két öreget

már csak Katika lányuk, a gyenge alkatú elhagyott asszony pátyolgatta. Nagypám döbbenetesen állt meg az összefutott, viharlángpás szomszédság gyűrűjében, akik értetlenül nézték a jól megszerkesztett forgatókönyv szerint folyó kitelepítés tragédiáját. A hetven éven felüli Jancsó bácsi isiásos dereka még jobban meggömbült, a szája hangtalanul reszketett, babrálta a hozzátámolygott felesége kezét. Istenem, Istenem, sopánkodtak a kapuban összeverődött napszámosok, és Katika pakolt. A két öreg a többi hasonló osztályellenséggel megy a Duna-csatornához! – hallotta a parancsot.

„És a gyermek? Enikő? Mi lesz a gyermekemmel?” – kérdezte kétségbeesetten az egyik hatalmasat.

„Az a maga dolga, amit akar, azt csinál vele, mi csak a vének elszállítására kaptunk parancsot.”

„A »vének« helyett engem vigyenek, ők túlságosan betegek és gyengék” – rimázkodott. Katika abban a pillanatban Amerikába emigrált volt férjére gondolt, Koréh Ferencre. Vajon megérzi, vajon megtudja valaha is, hogy kislányukat, Enikőt nemcsak az édesapja hagyta itt Isten számára, hanem most már neki, az édesanyjának is el kell hagynia? Hiszen öreg, beteg szüleit nem vetheti oda a pribékek áldozatául, hogy kényszermunkatáborba hurcolják, azt viszont el sem tudta még képzelni, hogy mi lesz a kislányával.

„Hová viszik a szüleimet?”

Mert ha nem Duna-csatorna, akkor kényszerlakhely. De hol? Választ nem kapott senkitől. Az édesanya viaskodott benne az emberi felelősségérzettel a kemény férfiakat is összeroppantó próba rettenetes pillanataiban. Akkor lépett hozzá a csonka karú nagypám, megfogta a fiatalasszony kezét és csak annyit szólt: „Viszem én Enikőt.”

Katika nagy, riadt tekintete belekapaszkodott a komoly, gyermekkorától kegyetlennek ismert férfiú határozott pillantásába, és szó nélkül átengedte a semmit nem értő, álmából felriasztott kislányt. Nagypám sietve fordult ki a gyermekkel az ajtón, mintha félne, hogy valamelyik fegyveres elébe áll, s csak távolról hallotta az anyai jajsót: „Isten áldja meg, Jenő bácsi!”

A jaj üvegszilánkjai úgy csörömpöltek bele az éjféli falu csöndjébe, hogy még a csillagok is beleremegtek. Az álmában megzavart erdő sötétén, mélyen sóhajtozott a kertek fölött, s valaki félreverte a harangot. Mint tűzvész idején szokás.

Nagyata futva érkezett kis álmos terhével hozzánk, édesanyjával mellém fektették Enikőt, és nagyon sokáig égették a petróleumlámpát. Édesapja a műhelyből szótlanul behozta a nagy botot, amit a hadifogságban faragott volt, és odaállította az ajtó mellé. Mi Enikővel csodálkozva ugyan, de egy kicsit örvendeztünk egymásnak, amíg újból el nem nyomott az álom...

Részlet a szerző Vaddisznók törték a törökbúzát című, második, átdolgozott kiadásban megjelent kötetéből. Kairosz Kiadó, Budapest, 2010

www.vilagtalalkozo.hu

“ROMÁNIA LEGJOBB EXPORTTERMÉKE ERDÉY”

Nincs jobb exportterméke Romániának, mint Erdély - jelentette ki Károly herceg brit trónörökös, aki öt napos magánlátogatás keretében kereste fel erdélyi birtokait.

Fadrusz János:
Mátyás király, Kolozsvár

A brit trónörökös a román közszolgálati televíziónak nyilatkozott erdélyi és romániai benyomásairól. Az intézmény közleménye szerint Károly azt mondta, hogy “Romániának a legjobb exportterméke Erdély”, szerinte Nagy-Britannia sem rendelkezik ilyen értékes kincssel. A herceg meglátogatott a Maros megyei Szászkezdén (Saschiz) egy norvég támogatásból korszerűsített tejfeldolgozó üzemet, Szászfehéregyházán (Viscri) pedig felavatta Románia első biológiai szennyvíztisztítóját. Kedd este a Kovászna megyéhez tartozó zalánpataki birtokán helyi önkormányzati vezetőkkel is találkozott.

A megbeszélésen részt vevő Tamás Sándor, Kovászna megye tanácselnöke tájékoztatása szerint a brit trónörökös a helyi termékekről és hagyományokról, valamint az autentikus székely falvakról érdeklődött.

Károly herceg már évek óta különösen vonzódik Erdély szász építészeti örökségéhez. Több falusi birtokot megvásárolt, a brit Mihai Eminescu Alapítvány pedig az egykori hagyományos építészeti stílust tiszteletben tartva több tucatnyi szász házat restaurált.

A herceg korábban kifejtette, hogy Erdély tájai lenyűgözik, szerinte meg kellene azokat őrizni minél természetesebb formájukban. Károly biotermékeket is előszeretettel fogyaszt, erdélyi látogatásai alkalmából rendszerint résztvesz a helyiek által szervezett hagyományos termékek bemutatóján. 2008-ban úgy nyilatkozott újságíróknak, hogy “Erdély a vérében van”, és különleges módon ragaszkodik Romániához, kifejezetten Erdélyhez.

Károly trónörökös, azért járt Erdélyben, mert anyjának, II:Erzsébet királynőnek az ükanyja Rhédey lány volt és ott van a kastélya Erdőszentgyörgy határában, Marosvásárhely és Szóváta között. Sőt van egy kis temploma is. A kastélyt a háború után renováltatta a mama, és a család tagjai közül, gyakran járnak arra. *Magyar Krónika, 2011. május 26.*

KANADAI KÉPZŐMŰVÉSZ SZÉKELYFÖLDÖN

Sipos Sándor kiállításának megnyitója, Sepsiszentgyörgy

Sipos Sándor Kanadában élő képzőművész **25 év** című tárlata nyílt meg tegnap a Székely Nemzeti Múzeum Gyárfás Jenő Képtárában.

A Farkaslakáról származó, emigrációba kényszerült alkotó fontosnak érzi, hogy szülőföldjén újra bemutatkozzék, bevallva, nehéz megszokni ezt a rettenetes távolságot. Ütő Gusztáv megnyitóbeszédében Sipos Sándor 1994-es AnnArt nemzetközi fesztiválon való részvételére is emlékeztetett. A kiállítás kapcsán kiemelte a műfajok, technikák keveredését, hogy a grafikusban a festőt ismerjük meg, ahol a formai attitűdök sohasem tiszták. Az új megoldásokat kereső művész kollázsait, fotóit, talált tárgyait gyakran a szürrealitás határai felé tolja...

Albert Levente: Az emigráció képei, *Háromszék, 2011. április 23.*

ÜTŐ GUSZTÁV

SIPOS SÁNDOR VÍZIÓI

A sepsiszentgyörgyi Gyárfás Jenő Képtárban 2011. április 22-én Sipos Sándor Montrealban élő, farkaslaki származású képzőművész másodszor mutatkozott be alkotásaival. Első alkalommal az 1994-es AnnART 5 és Medium 3 – Lövészárók Művészeti Fesztiválon láthattuk alkotását ugyanitt (reprodukció a fesztivál katalógusának 16. oldalán). Akkor és most is ünnep-értékű alkalom kitelepedett, elmenekült, idegenbe szakadt művésztársunkat vendégül látni.

Sipos Sándor: Maszk I.

Évfolyamtársaiként a marosvásárhelyi Művészeti Líceumban, illetve a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolán volt alkalmunk megismerni elhivatottságát, értékelni igen mélyszántású gondolkodását, és – bár a sors úgy hozta, hogy ritkán voltak műelemző, világnézeti eszmecseréink – alkotásai révén megközelíthettük sugárzó egyénisége titokzatosságát. Csupán megközelítés említhető, mert a spontaneitást is nagymértékben szóhoz engedő társunk elsősorban a művesen kidolgozott részleteket részesíti előnyben. Viszont minduntalan a titkok felfedhetetlenségébe ütközne, aki a pontos megfejtéseket keresné. Az ilyen titokzatosan és aprólékosan megmunkált felületei energiákat sugároznak a néző irányába, és erre az “adóállomásra” hangolt “vevőkészülék” feltöltődhet a Sipos-erősugarakkal.

Elsősorban e vizuális energiák átadását tarthatjuk lényegi üzenetnek a 25 éves tevékenységet átölelő, itt bemutatott festmények, nyomatok, rajzok, talált tárgy assemblage-ok, fényképek, vegyes technikájú alkotások sokaságában. Ebben a sokszínűségben Nagy Pál (képzőművész, tanár 1939–1979) szellemi hagyatékának egyik folytatójaként tartjuk számon kiállítónkat, aki a kísérletező művészt és ugyanakkor az új vizuális megoldásokat kereső alkotót testesíti meg.

Mezei Ottó budapesti művészettörténész a következőket állapítja meg róla: „Sipos Sándor munkái általában ellenállnak bármiféle verbális, egyértelmű értelmezésnek, Umberto Eco hatvanas-hetvenes évekbeli divatos szóhasználatával élve »nyitott műveknek« nevezhetők. Mindazonáltal nyitott jellegük több olyan támpontot kínál, amelynek révén közelébe férközhetünk e technikailag, formai elemeit tekintve és – egyfajta értelmezhetőség kockázatát vállalva – a racionális-irracionalis, köznapiszakrális merev ellentétet feloldó heterogén együttesnek. Voltaképpen sajátos, a tudat szintjére emelt »világézés« spontán megnyilatkozásai, lenyomatai ezek a munkák. Együtt van bennük, elfogultság nélkül, a mai, de egy régi és legújabb kultúrákon, korokon, stíluselemeken, tudományos ismereteken, pszichológián, jelelméleten és természetesen irodalmon iskolázott művészember vizuális válasza annak a szociális miliónek az ingereire, amelyben él(ünk).” A tömör jellemzéshez feltétlenül hozzá kell tennem, hogy mindezt Sipos Sándor montreali erdélyiként vagy farkaslaki kanadaiaként éli meg és valósítja meg mindenekelőtt. Formai megközelítésben a töprengő attitűd soha nem vegyítizta építkezését tapasztalhatjuk. Gyakori az észak-amerikai indián törzsek naiv emberábrázolási megjelenítése. (Egy pillanatig se gondoljunk azonban arra, hogy Sipos Sándor nem tud rajzolni akadémiai szinten, de őt elsősorban nem a test anatómiai ábrázolása érdekli, hanem a lélek kisugárzása földi porhüvelyünkéből.) Ebben a vonulatban a dekoratív pont- és vonalhasználat által a grafikus festőt ismerhetjük meg. És éppen ez az elegyítés valósítja meg a művek kontrasztra épülő értékét. A festői felületek szinte

költőien légies mivoltát váltja a már említett, sugárzóan megrajzolt részlet. Szimbólum-rendszerében helyet kap a globalizálásra törekvő baloldaliság nyomasztó kísértete: a sarló és a kalapács réme. A meghajlott, állati megkucorodásba görbült antropomorf alakzatok – bogarak, lepkék, oroszlánok, macskák és képzeletbeli szereplők sokasága mint gyilkos álmok visszatérő motívumai, szintén rémkép jellegűek. A szürrealizmus határán. A csillogó anyaghasználat, mint az említett szemfényvesztő globalizálási kísérlet ámító felülete, rögeszmeként vonul végig a képek egynéhányán. Szervesen épülnek a művek sorába a fényképalapú alkotások is, bár ezek műfajilag eltérőek. De Sipos Sándor nagyszerűsége épp a sokoldalú kutatásaiban, a műfajok keverésében rejlik. Őt nem a műfajok tisztasága érdekli, hanem az üzenet továbbítása, a sugárzó erő célba juttatása. És, ismétlem, mindezt az erdélyi szellemiség jegyében teszi. Az idegenbe szakadt hazánkfia honvágygal keveredő világnézeti víziói rétegződnek a Farkaslakán, Marosvásárhelyen, Kolozsváron és Segesváron megtapasztalt stációk emlékeivel. Montrealban. Különösen hangsúlyossá válnak az alkotások kiállításunk nagypénteki megnyitásként, a gyász és az ünnep együttes megéléseként. Öröm vendégünket tisztelettel bemutatni Sepsiszentgyörgy művészetpártoló és művészetet igénylő közönségének, miközben a keserűség, a meggyötörtség és az elszakadottság érzetét képről képre tetten érzjük. Akár a keresztre feszítés és a feltámadás, legbensőbb lelki gyászunk és ünnepünk párhuzamaként.

Háromszék, 2011. ápr., 28.

Sandor Sipos, multidisciplinary artist, completed a four year university degree in sculpture and visual art education. "The human problematic/condition humaine and spirituality remain the main subject of his drawings. His works draw on influences such as popular naive art of the Transylvanian region and sacred Byzantine art.

Considering the technical and formal aspects, and undertaking the risk of interpretability, one could get closer by introducing the proper antithesis of concepts such as: rational/irrational, trivial/sacred, including the archaic primitive elements of contemporary cultures. Thus each pictorial element being a stylistic motive: whether a photo, a figural stamp, gold colour, delicate gesture, calligraphy or simple sketching. They all gain symbolic meaning, opening an associative field thus one could say 'symbolized life and manifestations.'"
Otto Mezey, Budapest

PILINSZKY JÁNOS

(Budapest, 1921. nov. 25. – Budapest, 1981. május 27.)

Baumgarten-díjas, József Attila-díjas és Kossuth-díjas író-költő volt Pilinszky János. A Nyugat irodalmi folyóirat negyedik, ún. „újholdas” nemzedékének tagja Nemes Nagy Ágnessel, Örkény Istvánnal és Mándy Ivánnal együtt, lévén a Nyugat, s szellemi utódának, a Magyar Csillagnak megszűnése után az Újhold (folyóirat) körül csoportosultak, mely lapnak 1946. és 1948. között társszerkesztője is volt; munkatársa volt a Vigília, az Élet, az Ezüstkorszak és az Új Ember lapoknak is.

Olyan művekről ismert mint az *Apokrif, Harbach 1944, Ravensbrücki passió* vagy rövid epigrammáiról mint a *Négysoros, Mire megjössz* vagy *Harmadnapon*. Életművében a 20. század kegyetlen világát elemzi, az ember magárahagyottságát, a létezés szenvedése elől való menekvés hiábavalóságát, a félelmet és rémületet.

Költészetén megfigyelhető a 40-es évek alatti látértapasztalatai, a keresztény egzisztencializmus, a tárgyias líra és katolikus hitének hatása, de elutasította a vallásos és a profán irodalmat elválasztó falat („*Én költő vagyok és katolikus.*”) Lírai művein túl prózát és drámai műveket is alkotott. Esszéi és esszészerű prózakölteményei (*Meditáció, Bársonycsomó*) versesköteteiben jelentek meg, 1977-ben adták ki a *Beszélgetések Sheryl Suttonnal* című párbeszédese regényét, 1957-től kezdve pedig gyermekeknek írt verses meséket (*Aranymadár, A Nap születése*).

Pilinszky János a művészet megközelítéséhez és magyarázatához egy saját rendszert alkotott, amely az *evangéliumi esztétikája*. Ez nem más, mint magának a művészetnek a metafizikája, melynek fő elemei a szeretet, a gyermeki szemlélődés, a személytelenség, a művész médiumként való felfogása és az alázat.

FRANCIA FOGOLY

Csak azt feledném, azt a franciát, kit
hajnalfele a szállásunk előtt
a hátsó udvar sűrűjében láttam
lopódzani, hogy szinte földbe nőtt.
Körülkutatva éppen visszanézett,
s hogy végre biztos rejteket talált:
övé lehet a zsákmánya egészen!
Akármi lesz is, nem mozdul odább.

S már ette is, már falta is a répát,
mit úgy lophatott rongyai alatt.
Nyers marharépat evett, de a torkán
még alig ért le, jött is a falat;
és undorral és gyönyörrel a nyelvén
az édes étel úgy találkozott,
mint telhetetlen testi mámorokban
a boldogok és boldogtalanok!

Csak azt a testet, reszkető lapockát,
a csupa bőr és csupa csont kezét,
a tenyerét, mely úgy tapadt a szájra
és úgy adott, hogy maga is evett!
Az egymás ellen keserülő szervek
reménytelen és dühödt szégyenét,
amint a végső összetartozást is
önönmaguktól kell, hogy elvegyék!

Az állatian makogó örömről
a suta lábát ahogy lemaradt,
és semmisülten kuporgott a testnek
vad gyönyöre és gyötrelme alatt!
A pillantását, - azt feledném egyszer!
Ha fuldokolva is, de falt tovább,
és egyre még, és mindegy már akármit,
csak enni bármit, ezt-azt, önmagát!

Minek folytassam? - Örök jöttek érte;
a szomszéd fogolytáborból szökött.
S én bolyongok, mint akkor is a kertben
az itthoni kert árnyai között.
A jegyzetembe nézek és idézem:
”Csak azt feledném, azt a franciát...”
S a fülemből, a szememből, a számból
a heves emlék forrón rámkialt:

”Éhes vagyok!” - És egyszeriben érzem
a halhatatlan éhséget, amit
a nyomorult már réges-rég nem érez,
se földi táplálék nem csillapít.
Belőlem él! És egyre éhesebben!
És egyre kevesebb vagyok neki!
Ki el lett volna bármi eleségen:
most már a szívemet követeli.

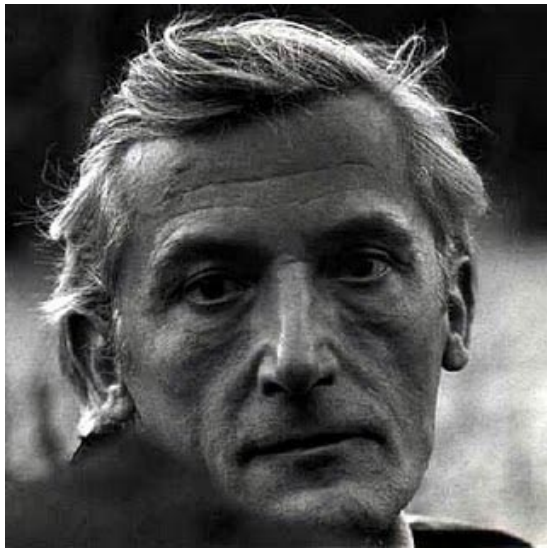
Béni-Nyerges Olga

Az utolsó előtti
szó jogán**BÉNI NYERGES OLGA
AZ UTOLSÓ
ELŐTTI SZÓ JOGÁN**

**KAPHATÓ TORONTÓBAN A
PANNÓNIA KÖNYVESBOLTBAN
300 St. Clair Ave. W., Toronto, Ontario
Tel.: 416 966 5156
Magyarországon: LÍRA KÖNYVÁRUHÁZAKBAN
FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZAKBAN**

JÁNOS PILINSZKY
1921 - 1981

János Pilinszky was born in Budapest, Hungary in 1921. His early education was eclectic including the study of Hungarian literature, law and art history, though he never earned his degree. His first book of poetry, *Trapéz és korlát* (*Trapeze and Bars*), was published in 1946 and was awarded the Baumgarten Prize. It took more than ten years before Pilinszky published another volume of poetry, *Harmadnapon* (*On the third day*). Pilinszky was imprisoned during the war and his anti-communist stand forced him into isolation for self-imposed exile Pilinszky left Hungary in 1960 and for ten years traveled in the United States and Europe taking part in a number of significant poetry readings. In 1971 he was awarded the Attila Prize for his collection entitled *Nagyvárosi ikonok* (*Metropolitan Icons*). He published several additional works up until his death in 1981.

THE FRENCH PRISONER

If only I could forget that Frenchman.
I saw him, just before dawn, creeping past our quarters
into the dense growth of the back garden
so that he almost merged into the ground.
As I watched he looked back, he peered all round—
At last he had found a safe hideout.
Now his plunder can be all his!
He'll go no further, whatever happens.
Already he is eating, biting into the turnip
which he must have smuggled out under his rags.
He was gulping raw cattle-turnip!
Yet he had hardly swallowed one mouthful
before it flooded back up.
Then the sweet pulp in his mouth mingled
with delight and disgust the same
as the unhappy and happy come together
in their bodies' voracious ecstasy.

Only to forget that body, those quaking shoulder blades,
the hands shrunk to bone,
the bare palm that crammed at his mouth,
and clung there
so that it ate, too.

And the same, desperate and enraged
of the organs embittered against each other
forced to tear from each other
their last bonds of kinship.

The way his clumsy feet had been left out
of the gibbering bestial joy and splayed there,
crushed beneath the rapture and torture of his body.

And his glance—if only I could forget that!

Though he was choking, he kept on
forcing more down his gullet—no matter what—
only to eat—anything—this—that—even himself!

Why go on? Guards came for him.

He had escaped from the nearby prison camp.

And just as I did then, in that garden,
I am strolling here, among garden shadows, at home.

I look into my notes and quote:

'If only I could forget that Frenchman...'

And from my ears, my eyes, my mouth
the scalding memory shouts at me:

'I am hungry!' And suddenly I feel
the eternal hunger

which that poor creature has long ago forgotten
and which no earthly nourishment can lessen.

He lives on me. And more and more hungrily!

And I am less and less sufficient for him.

And now he, who would have eaten anything,
is clamoring for my heart.

Translated from the Hungarian by Ted Hughes

Ártádniné Borbás Ilona sorsát
negyvenkét éves koráig zsarnok
édesapja befolyásolja. Ilike valós
helyzetére akkor döbben rá, amikor
munkanélkülivé válik. Ellenzegül az
őt megfigyeltető, volt párttitkár
édesapjának... egy öntudatra ébredő
nő vívja meg csatáját a hatalmas
arroganciával, a mindent átszövő
képmutatással.

Salga Attila regénye az 1944-1995 közötti időszakot öleli
át... A változatos, érdekes cselekményt olykor finom
lírával, gyengéd humorral szövi át.

edition nove. novum publishing kft.

H-9400 Sopron, Várkerület 1-3. II/6.

Tel.: +36 99 505 024; Fax: +36 99 505 032

<http://www.editionnove.hu> . a.geoesel@editionnove.hu

BÁCSALMÁSI ISTVÁN

**KÖZGAZDASÁGTAN ZÉRÓ, AVAGY
AZ ÁRTATLANSÁG ÉS A TÖBBIEK**

Amikor már elég idős voltam ahhoz, hogy tudjam, mi a pénz és jól-rosszul azt is, hogy mire való, gyorsan megtanultam, hogy nekünk nem sok jutott belőle. Amikor szüleim pénzről beszéltek, mindig arról volt csak szó, hogy vajon elég lesz-e, ami van s arra, amire kell? Azt tudtam, hogy valamiféle üzlet hozta azt a kevés pénzt, amiről szó esett és mert nem látszott, hogy több is jöhetne a bizonytalan kevésnél, egyszerűen csak Budapesten találtam magam.

Gyorsan és könnyen illeszkedtem bele a budapesti körülményekbe, de az már tovább tartott, hogy ezt az életet azonosítsam egy közalkalmazott gyerekének az életével. A pénz szempontjából ez egyszerűen csak azt jelentette, hogy szüleim jól tudták, mennyi pénzünk lesz minden hónap elején és a vidéki bizonytalanság helyett a közalkalmazottaknak nyújtott biztos keret szabta meg azt a keveset, amivel gazdálkodni kellett.

Mit részletezzem? Közgazdaságtanból csak akkor tanultam többet, amikor az egyetemre kerültem, addig azonban az élet megtanított néhány alapvetően fontos dologra. Arra például, hogy vannak nálunk kissé szegényebbek is, de jóval gazdagabbak is. Hogy milyen módon élt az egyik és hogy a másik, az nem volt a tananyagban, mert abban az utcában, ahol éltünk, gyerekkorom színhelyén, nem lakott senki sem az egyikből, sem a másiktól. Hogy ezt ki alakította így és miért, nem mondta nekünk meg senki. Igaz, hogy még egy jó ideig a miértek nem nagyon érdekelték, és mi, egykorú gyerekek nem veszélyeztettük egymás társadalmi biztonságát. Nem is volt más ellenség az indiánokon kívül, akikkel háborúztunk, és őket is ki kellett találni, mert Pesten egy sem élt belőlük. Még cigányokról sem sok szó esett, akikről viszont már szülőfalumban tudtam, de arról sejtelmem nem volt, hogy nálunk szegényebbek vagy gazdagabbak lehettek-e?

Mindenki közalkalmazott lehetett a mi utcánkban? Nem tudom. Azt azonban igen, hogy bért kellett fizetnünk azért a lakásért, ahol laktunk. Így hallottam arról is, hogy akiknek a bért fizettük, azok voltak a gazdagok. Amikor az óvodából iskolába kerültem, már az is tisztázódott, hogy mi a különbség a „lakás” és a ház között. Az sem sokáig volt kétséges, hogy a bér, amit mi fizettünk, azt a lakásért fiztük, noha a pénz lett igazi megtartója, értéke a háznak. A bér, amit mi és a többiek fiztünk, azoké lett, akiké a ház volt, amit azután ők tőkének hívtak. Nem is lett volna ezzel sok baj, ha a bér nem lett volna mindig több és több. Ha valahol máshol akartunk lakni, egyre nagyobb és nagyobb béreket kellett fizetnünk. Úgy tűnt, csupán azért, hogy nagyobb és nagyobb lehessen a ház, ami a gazdagoké volt. Ez volt a látszat. Akik jobban tudták a valóságot, azok nem beszéltek.

Mindinkább a magam útját jártam már akkor, amikor

világossá vált az is, hogy voltak házak, nagyok és szépek, amelyekben ugyan senki sem lakott, de ott őrizték a pénzeket, a tőkét azok, akik gazdagabbak voltak azoknál, akik a béreket szedték. A tőke őrzői voltak igazán a gazdagok, az urak, ők irták az újságokat, jóban voltak a politikusokkal és mindenki csak tisztelettel beszélt róluk. Legalább is azok, akiknek hangjuk volt. A családhoz csak egy napilap járt, és az több szépirodalmat közölt, mint közgazdaságtant, mert a fontossága ellenére a pénz nem volt központi témája a családi asztalnál folytatott beszélgetéseknek. Mi jól beilleszkedtünk abba a társadalomba, ahol az iskola számtanja vagy bölcsellete nem keveredett össze a bankok matematikájával és a bankárok bölcsességével. Noha az élet mindinkább zavarossá vált, a politika lett az élet központja és sajnos, a politika el is vesztett mindent. Úgy látszott, csak a tőke maradt egyben, egészben és csöndben. Mindenki más csak része volt az akkori trédéliának, összeomlásnak. Hogy a tőke mennyit és mit vesztett, csak később derült ki. Akik akkor urai lettek az országnak, nem a magyarok érdekét szolgálták. Mi is elvesztettünk mindent, noha egy téglá sem volt a mienk az egész országban. Csak életünket hoztuk el a vállainkon.

Kanadában aztán egészen más világ bontakozott ki előttünk. Meglehetősen gyorsan. Itt a pénz a mindennapok célja volt, az élet központja. A politikai és gazdasági rendszer, a kapitalizmus, mindenki részéről elfogadott és hibátlan emberi alkotásnak tűnt. A politika képviselői, a politikusok nem volt hibamentesek, de a rendszer igen. Mint gyári munkások nem több mint három év után mi is vehettünk házat. Ezen a területen nem pusztított háború. Minden fillért itt kerestünk meg, mi nem csináltuk a pénzt. A lakás és a ház fogalma egy volt és a ház egyáltalán nem jelentett gazdagságot. Nem olyat, mint amiről érdemes lett volna beszélni. Ahhoz túl sok embernek volt háza, kényelmes, szép, egyszerűen szükségleti cikk a kapitalista jólétben, hogy beszédtema legyen. Legalábbis ezt hittük. Az évek során mi is megszoktuk és megértettük, hogy az Egyesült Államok szülte politikai, társadalmi elmélet, a „bottom line” tisztelete és célja szinte általánossá, nemzeti sajátossággá lett Kanadában is. Mindennek a magyarázata is ez lett, a soha nem bíralt értelme a nyugati életnek még azok részére is, akik a „bottom line” szintjét sosem tudták elérni, mert mindig alatta botorkáltak. De lassan-lassan a bajok forrása is ez lett sokak számára. A bajok pedig többször is jöttek egy emberöltő alatt. Mégsem változott semmi a „bottom line” nagyságát, fontosságát, szerepét és hatását illetően.

A piac végső törekvése a „minél több pénz minden áron” és a társadalom készségesen elfogadott életszemlélete: „pénz minden áron” - ha ma még nem is tudom elérni, annyira egy lett, hogy a csöndes társadalmi szemlélet mentette a piacot, a piaci árusok minden hamisságát, az általuk okozott minden kár ellenére. A határok nélküli kockázatok vállalása a minél több pénzért még akkor is a piac célja maradt, amikor az számukra is meggondolatlan veszéllyé lett.

(folyt. a 34. oldalon)

DANCS RÓZSA

A LEHELETSZERŰ FINOMSÁGOK ÍRÓNÓJE - AZ AKTÍV ÉS ENERGIKUS KÖZÉLETI EMBER

Egy torontói irodalmi kör margójára

Tormay Cécile munkásságából kaptak ízelítőt a résztvevők a torontói Szent Erzsébet Katolikus Egyházközség irodalmi körének május 23-i összejövetelén. Sajgó Szabolcs, mai magyar irodalmunk egyik kiemelkedő papköltője heteken keresztül szervezte ezt az összejövetelt, tudván, hogy nagyon kevesen ismerik a magyar irodalom e rendkívül tehetséges, de a teljes mellőzésbe és elfeledtetésbe kényszerített alakját. A kör vezetőjeként ismertette az író nő életrajzát, közéleti és irodalmi munkásságát, hangsúlyozva, hogy Tormay cselekvő író volt. És hogy ez így volt, bizonyítja a róla olvasható, rosszindulatmentes irodalom számos fejezete. A Kárpáti Harsona főmunkatársa, v. Siklósi 2003-ban például a következőt fogalmazta meg:

„Az író nő újra felragadta fényes, tiszta fegyverét, a tollát, hogy a szó leírt erejével, az igazságba vetett hitével felvegye a harcot a hazát széttépő, szétmarcangoló belső és külső ellenséggel szemben.” Szerb Antal, aki dolgozott a Tormay főszerkesztése alatt működő Napkeletnek, halála évében a Nyugatban így írt róla: *„A világháború után az irodalmat elhagyta a politika kedvéért. A leheletszerű finomságok író nője meglepően aktív és energikus közéleti embernek bizonyult. Olyan aktívnek és energikusnak, hogy sokan el is fordultak Tormay Ceciletől, az írótól. Ekkor alapította a Napkelet című folyóiratot, és ennek szellemi irányítója maradt haláláig. Mint szerkesztő, sokoldalúan megértő volt; munkatársait hatalmas közéleti befolyásával is jótékonyan támogatta.”*

Az irodalmi kör szervezésekor Sajgó Szabolcs elbeszéléseket, rövidebb könyvrészeket olvastatott fel a jelenlévőkkel azért, hogy minél átfogóbb képet kapjunk Tormay írásművészetéről. Az irodalmi szemelvények bemutatása után a hallgatók megbeszéltek az írások kiváltotta hatásokat. Jaschko Balázs és Jankura Ákos az *Ő volt*, Kovács Klári és Kecskés Ildikó *A veszély*, Nagy Rita és Gáspár Gyula az *Időtlen bolt*, Csermely Ildikó és Engyel Teri *Té csak dolgozzál*, Dancs Rózsa *Az erősebb* c. novellákat olvasták fel. Miután Kaslik Ibolya fejezetrészeket mutatott be a *Bujdosó* könyvből, Kaslik Péter ismertette e munkáról írott tanulmányának egy részletét. Tiefenbeck Endre Tormaynak a *Megállt az óra* c. művéhez írott bevezetőjét hozta magával.

Az 1945 óta mély hallgatásba temetett író megszólaltatása egy folyamatot indított el a jelenlévőkben. Mindenekelőtt felkeltette az érdeklődést, az olvasás igényét, hiszen bár időben és térben messze estünk nemzeti történelmünk legtöbbször tragikummal árnyékolt színhelyeitől, mégis magunkra ismertünk egy-egy felvillanó képben, metafofában, hangulatban.

Tormay Cécile írásművészetét jellemzi a kifinomult, arisztokratikus konzervativizmus és a modern formabontás, látomásosság művészi egysége. Első sikeres regénye, az *Emberek a kövek közt* (1911) egy magyar vasutas fiú és egy horvát pásztorlány tragikus szerelmét örökíti meg. A *Régi ház* (1914) című családregénye minden idők egyik legnagyobb történelmi tárgyú magyar regényének számít mindmáig. Mitológiai tárgyú novellaremeklések, a *Magyar legendárium*, kiemelkedő prózaremeklések (*A virágok városa*, a *Szirének hazája*, a *Csallóközi hattyú*, a *Fehér barát*) újralfelfedezésért kiáltanak. Akár csak az *Ősi küldött* című grandiózus regénytetralógiája.

Tormay Cécile-lel a huszadik századi szocialista realizmussal kezdődő, a posztmodernista ízlésterrorral tetőző hivatalos kánon még annál is mostohábban bánt és bánik, ahogyan Pósa Lajossal, Szabó Dezsővel, Nyirő Józseffel, Wass Alberttel, egy ideig Márai Sándorral és másokkal bánt. Őt úgyannyira sikerült kitörölni a nemzet kollektív emlékezetéből, hogy máig is kevesen tudják még a nevét is. Köszönet illeti Jobbágy Évát és a Tormay Cécile Köröt azért, ahogyan évek óta szívósan munkálkodnak a Tormay-reneszánszért.

Pósa Zoltán, Magyar Nemzet, 2011. márc. 31.

Tormay Cécile Budapesten született 1875. október 8-án. Édesapja, a középnemes Tormay Béla mezőgazdasági szaktekintély volt, az MTA tagja, államtitkár, édesanyja pedig Barkassy Hermin. Első könyvei az *Apródszerem*, (1899) című novelláskötet és az *Apró bűnök* (1905) című elbeszéléskötet. Első sikeres regénye az 1911-ben megjelent *Emberek a kövek közt* című, a kisemberek életét bemutató munkája, amelyet több nyelvre lefordítottak. A *Régi ház* (1914) c. családregényével elnyeri a Magyar Tudományos Akadémia irodalmi díját. A *Bujdosó* könyv (1921–22) c. naplószerű regénye az 1918. október 31-től 1919. augusztus 8-ig terjedő időszakról tudósít, az őszirózsás forradalomról, a Tanácsköztársaságról nyújt hátborzongatóan hiteles képet. Ez a műve német, angol és francia nyelven is megjelenve világsikert aratott. Klebersberg Kunó felkérésére latinból magyarra fordította középkori legendáinkat *Magyar Legendárium* (1935) címen. Útiélményeiről szól *A virágok városa* (1935) és a *Szirének hazája* (1935) c. könyve. Az *Ősi küldött* című regénytrilógiája a tatárjárás korában játszódik: a *Csallóközi hattyú* (1933) és *A túlsó parton* (1934) után a *A fehér barát* (1939) az író nő halála következtében befejezetlen maradt. Az 1918–19 évek fordulóján létrehozta a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége nevű szervezetet, az I. világháború során kivérzett magyarság újraélesztésére.

1930-ban kulturális tevékenysége elismeréseként a Corvin-koszorú tulajdonosa lett. 1935-ben a Népszövetség Szellemi Együttműködés Nemzetközi Bizottságába egyhangúlag választották a Mme Curie halálával megüresedett székbe. 1937-ben megosztva megkapta volna az Irodalmi Nobel-díjat, de halála ezt megakadályozta.

(Forrás: <http://wikipedia.hu>)

KASLIK PÉTER

A BUJDOSÓ KÖNYV ÜZENETE

„... aki nem volt még magyar, nem tudja mi a fájdalom”
Dzsida Jenő: Psalmus Hungaricus

Ez a fájdalom soha nem volt elevebb, mint az ezer éves magyar nemzet erőszakos szétदारabolásának előestéjén. 1918. október 17-én Tiszta István, Magyarország miniszterelnöke a képviselőházban bejelentette: „... a háborút elvesztettük, s ennek folytán a békét kell keresnünk.” A magyarok számára azonban sem a külső, sem a belső béke nem következett be. A belső “békét” Károlyi Mihály áruló jellegű, majd Kun Béla szintén áruló jellegű, törtető, idegen és kegyetlenkedő uralma késleltette. A külső “békét” pedig az igazságtalan és bosszú indíttatású Trianoni békediktátum helyettesítette. Ebbe a „békébe” a magyarok kilencven éve sem belenyugodni, sem a maguk igazságának érvényt szerezni nem képesek.

Az első világháború öt éve alatt mintegy négymillió magyar katona harcolt, ebből több mint 600 ezer esett el. A sebesültek és hadifoglyok száma elérte a másfélmilliót. A háború Magyarországra eső összköltsége egy békebeli átlagos év állami összbevételének több mint harmincszorosát tette ki.

Súlyos megpróbáltatások idején általában nemcsak a nemzetek, de a családok is feltétlen összefogást tanúsítanak, és önzetlenül támogatják és bátorítják egymást. Ez a végveszély eseteiben való ösztönös összefogás családi és nemzeti szinten is csodákra képes. A háborúban elvázott Magyarországon azonban nem ez történt. Történelmünk egyik legsúlyosabb szakaszában egy Magyarországon belüli csoportosulás az újonnan létesült kommunista Szovjetunió pénzügyi támogatásával belülről rárontott a megsebzett és védtelen nemzetre, magához ragadta a hatalmat, és egy idegen ideológia terjesztését mímelve gátlástalanul garázdálkodott az országban. A magyar történelemnek az 1918 ősztől a trianoni békediktátumig (1920. június 4.) terjedő időszakát a mai napig is igen nehéz összefüggően megérteni vagy azokat másokkal megismertetni, mert a magyar történelemnek ezt a súlyos szakaszát mások írták, írják, és tanítják ma is - rólunk, nélkülünk.

Jó lenne egy olyan könyvet olvasni a magyar nemzet kálváriájának erről a Trianont megelőző stációjáról, amelyből megérthetjük az akkori órák érveréseit és amelynek tévedései is tükrök: a kor tévedéseinek tükröi. Ennek a könyvnek arról kell szólnia, amiről nem tudhatnak a jövő történetírói, mert azt át kellett élni. Legyen ez a könyv a fájdalom, de mégis a számtalanszor bizonyított magyar élniakarás, a magyar tavasz reményének könyve.

Az emberi szellem időfelettségének és az írott szó konok életerejének köszönhetően a magyar történelem fenti tragikus korszakáról létezik egy ilyen hiteles, a szerző

közvetlen tapasztalataira épülő magyar könyv. Tormay Cécile, 1920-ban megjelent “Bujdosó könyv” c. alkotása, a naplójegyzetek füzére az utókor számára írott krónika elvülhetetlen remeke. Hiteles dokumentuma annak, hogy 1919. március 22-én Károlyi Mihály szociáldemokrata kormánya átadja a hatalmat Kun Bélának, és megalakul a Tanácsköztársaság. Tormay Cécile neve a Tanácsköztársaság húsz nevet tartalmazó halállistájának a nyolcadik helyén szerepel. Emiatt a már világviszonylatban is elismert író 1918. október 31-től 1919 augusztusáig Földvári Erzsébet néven bujdosásra kényszerül. A szerző sorsa ezen a ponton azonosul hazájának sorsával. A Bujdosó könyv a “nem lelé honját e hazában” életérzés – a hazához való ragaszkodás hű és reménykeltő krónikája.

Tormay Cécilnek ez a bolsevizmus minden jellemző tulajdonságát magában foglaló műve huszonöt évvel megelőzte Arthur Koestler Sötétség délben” c. könyvét. Huszonhét évvel korábban született George Orwell “Állati gazdaság” c. alkotásánál és ötven évvel megelőzte Solzhenitsyn Gulágját. Az összehasonlítás nem von le semmit a fenti könyvek értékéből, ellenkezőleg: az utána született művek alapvetően megerősítik Tormay Cécile könyvének egyértelmű üzenetét, mely szerint a Tanácsköztársaság mint a nemzet elleni merénylet és a hazaárulás egyik legsúlyosabb formája törvényes keretek között többé nem vállalható Magyarországon.

Tormay Cécile évtizedeken át Európa egyik leghíresebb írója volt, akinek a francia, angol és olasz kiadóházak előre leszerződötték megírandó könyveit. Az ízig-vérig magyar hazafi, Tormay Cécile előbb volt híres Európában, mint Magyarországon. “A régi ház” c. könyve a mai napig is a legjobb európai nagyregényekkel vetekszik. A második világháborút követően azonban Tormay Cécile írásait az új államhatalom 1945-ben betiltotta, aminek következtében életműve a mai napig nem épülhet bele a magyar irodalmi kultúrába.

A tiltott irodalomra vonatkozó törvényt ugyan ma már nem alkalmazzák, de hivatalosan sem történt semmi annak érdekében, hogy a fenti törvény káros következményeit helyre hozzák. Tormay Cécile Bujdosó könyvét 2009-ben adták ki Magyarországon, és néhány éve elektronikus már

Hart C. Judit fotója az irodalmi körről

formában is elérhető az interneten...

Noam Chomsky világhírű nyelvtudós szerint, aki az államilag irányított közvéleményalakító propaganda elemzője, a gondolatszabadsághoz nem elegendő, ha egy előzőleg betiltott könyvet a tárgykör iránt különösen érdeklődő egyén megszerezhet és elolvashat. A könyveknek jelen kell lenniük a könyvtárakban, az iskolai tananyagban, az egyetemi kurzusok olvasmányainak listáin...

Ahhoz, hogy a magyar kultúra a magyarokról és a magyarokhoz szóljon, az egész kulturális látképnek meg kell változnia. Ehhez azonban csak a magánkezdeményezések nem elegendőek. Amíg ez a helyzet meg nem változik, addig Tormay Cécile és vele együtt a magyar szellemű irodalom továbbra is bujdosó marad a saját hazájában.

László Attila, a kézdivásárhelyi Petőfi Sándor általános iskola 8. osztályos tanulója a Nemzeti Összetartozás Napján lett a *Csillag Születik* könnyűzene vetélkedő győztese.

KÉRDŐMŰK - OZEINKBŐ E R D E T I
PARNASSUS Sipa Sándor alkotása
AMOR TE SZARVAS CSODALE
AIMENÉKULO SOTET ERDOBE
TEVI

SZÉKELY AMBRUS

HA ANYA VAGY

Ha anya vagy
szülj újra engem.

Védelmezz
a veszedelemben.

Tisztíts meg
naponta a vértől.

Fakassz vizet rám
sziklamélyből.

Öltöztess engem
szűz ruhákba,

hogy a világ
által ne járna.

Mindnyájunkért
nevelj fel engem.

Hadd ne haljak meg
idegenben.

GYORSVÁZLAT MEDÁRD NAPIJÁRÓL

Nem hagy lélegzetet
a nyáridő.

A kacagtató eső
könnyezik.

Lohol az erdő.

Friss fények a célban
fellökik győztes,
ujjas tenyerük.

Aztán beszélgetés
a jegenyékkal,
majd szerteoszlás,
hazasietés:

szembeülni a léttel
mint egy könyvvel,
melyből a múlandóság
kipereg.

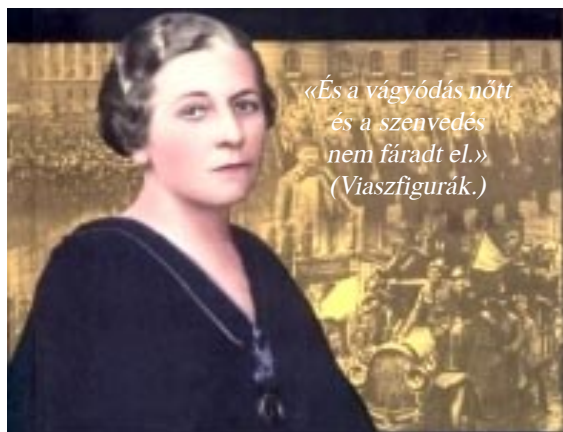
“Székely Ambrus... pontos és pengeéles versekben ír a teremtett világról. És a teremtményről, aki hol Szent György, hol pedig a sárkány.

Gáll Ernő, mert benne él, érti és megszenvedti a világot. Székely Ambrus felette áll a mindennapoknak. Abban a térben létezik, ami a mindenség felé vezet. A költészet terében. Nem zuhan le, megtartja a hite...

Gáll Ernő nyolcvan éves. Székely Ambrus minden bizonnal kortalan.” (Malgot István)

TORMAY CÉCILE

BUJDOSÓ KÖNYV (részlet)

Május 23. Hiába siettem. A vörös börtön itt maradt. A direktórium megint visszatért. Az éjszakai harcnak sok halottja van. Hajdúszoboszló, Szolnok, Abony, Miskolcz, Fülek, Balassagyarmat... hörögnek a városnevek. Hörög minden, ami magyar. És vérben forog a kocka, lassan, rémesen. A kockát a hatalmak pergetik, de a vér a mienk. Az Ipolyon túlról dörögve mond valamit a csehek ágyúja. Hetven... nyolcvan, nyolcvanegy... abbahagytam a számlálást. Minek, mire való? Az időközök nem változnak. Most... Recsegő robbanással feleltek a Nyíresből a vörösök. Lépések mentek el sebesen az ablak alatt. Valaki mondta odakinn:

- A páncélvonalat lövik a csehek. Nyílt pályán. Nem engedik be az állomásra.

Dél lett... délután... És megint eljött az Ipoly menti alkonyat babonásan szép órája. A nap a parton áll fenn a hegyen és behúzza rengő, végtelen aranyhálóját, melyet virradattal a völgyre kivetett. Mint a halász a vízen, húzza, húzza, maga után a tündöklő, könnyű hálót, földek felett, vetéseken. A mérföldes háló pedig siklik nesztelenül, sebesen. Aranya meg-megakad egy pillanatra a bokrokon, a topolyák lombján, a parti jegenyéken... A háló már a láthatárhoz ért. Egy percre, mint egy arany csík, tétován még fennakad, még marad a honti hegyek kék élein. Már eltűnik. Lefordul, alámerül nyugat felé a túlsó oldalon. Utána nézek. Szerettem azt a fényt, hozzá ért valamennyi templomunk tornyához, valamennyi kunyhónk küszöbéhez, végig a régi, nagy országon. Mint ezer év óta minden napon Erdélyen kezdte, mikor megvirradt. Ragyogóan úszott el a Kárpátokon, a rónán, a Tisza vizén, a Bánát vetésein, a Karszton, Fiume sós, kék öblein, át a Dunán, a meggyalázott hősi vármegyéken, Buda és Pest és Pozsony és Trencsén felett. A hálóban egy volt újra, ami szétszakadt. De a nagy halász fogása mégis koldusszegény. Csak egy elmúlt magyar napot visz magával és halálverejtéket, vért és könnyeket. Elvétett puska lövések hangja kószál a csendes ház körül. A város elfekettül odakinn.

Ma korábban aludt ki a villany. Egy gyertya ég az asztalon. Szemben ülünk egymással, Huszár Aladárné meg én. A tetők felett sivító gránátok túrják a csillagos eget. Újság

nincs napok óta. A könyv kifordul az ember kezéből. A gondolat pedig megáll, felágaskodik és iszonyodva hátrál önmaga előtt. Mi történik a sötét országban? Gyertya ég sok asztalon. Vésztörvénytörvényesékek ítélkeznek az éjszakában. Nyargaló autók viszik szét a halált és Kun Béla évtizedekre szóló tervekről beszél. A falóra elhallgatott. Már nem ketyeg, megállt. Zsibbadt aggyal ki tudja mióta üldögélünk. Nem lehet tovább elviselni. Menekülön nyúl a kezem a kártyák után. Kicsi pasziánszkártyák, régi világ színes játéka. Koronás királyok, púderes fejű, hermelines kis királynék, hetyke ifjú lovagok, mintha tetszelegve tükör fölé hajolnának valamennyien, hogy felfordított képük megismétlődjék odalenn, a kártya alsó felén. Mikor hazulról el kellett mennem, Anyám tette ezeket a kártyákat kézi bőröndömbé. Egyedüli szegény kis fényűzésem. Valahányszor rájuk téved a szemem, halkán, finoman az otthonról mondanak valamit... Gondúzók, jósok, jövendőmondók, furfangosak, kedvesek és furcsák. Lassan rakjuk ki a kártyákat az asztalon. Összesöpörjük. Elölről kezdjük. Hogy lefogyott a kezem... A tető felett, valahol a magasban, megint elsurrogott egy gránát. Lecsapódása széles, tompa bögés volt. Kisvártatva visszacsaholt a Nyíres. - A vörösök... - Most a csehek lóttek. Csend lett. - Megint a vörösök. Fásultan, vontatva mondjuk. Ismerjük az ágyúk hangját. És közben a kicsi dámák és királyok jönnek, mennek az asztal lapján, a gyertyafényben. - A csehek... Három hete... azóta mindig, mindig így megy. És az idő mértéke mintha hirtelen elveszne. A hetek eltörlődnek. A tegnap, a tegnapelőtt, a holnap... olyan mindegy. Nincsenek többé se nappalok, se éjszakák. Semmi sincs, csak örökkévalóságig megismétlődő tompa dörrenések vannak. A kártyafigurák megálltak az asztalon. És felettük nem látón, mozdulatlanul egymásra meredünk mi ketten. Odakinn újra kezdődik. Az utcában kísértetiesen fütyülnek a golyók. A gránátok dörrenése útközben bezörget az ablakon. Tegnap is... holnap is... Valami a homlokom mögött lassan kuszálni kezdte a dolgokat. Odakaptam, hogy abbamaradjon. Holnap is, azelőtt is, azután is... Egyszerre úgy rémlett, réges régen van már mindez így. Évek múltak el, mióta elkezdődött. Közben megöszültünk, egészen öregek és görnyedtek lettünk. Szeretnénk az országban pedig még mindig gyertyák égnék a vésztörvénytörvényesékek asztalán. Az oláhok mozdulatlanul állnak a Tiszánál. A csehek lövöldöznek, a vörösök felelnek. Semmi se változik és mi várunk és egyre mondjuk: - Ez a vörösök ágyúja volt. - Most... a csehek. - A vörösök... Hallom a hangomat és úgy rémlik, elment tőlem és fojtottan, idegenül, messze, sok év múltán, öregem ismétli ugyanazt. Ha csakugyan így lenne. Ha így maradna mindig... Valamilyen borzadás fut át a levegőn. Az asztal túlsó oldaláról kitágultan, mozdulatlanul néz rám két szem. - A csehek... Gépfegyver kattogása hallatszik az Ipoly felől... A ház falán kemény ujjal koppant egy golyó. - A vörösök... Megint bezörgetett a dörrenés az ablakon. A szoba végében magától kinyílt az ajtó, mintha bejött volna a tébolyodott kétségbeesés és a csendben odaült volna harmadiknak kettőnk közé...

GYARMATI PÉTER

HA RÁD LENNE ÍRVA...

Fikciós novella, amely akár meg is eshetne.

Történt pedig azidőtájt, amikor már minden újszülöttbe kötelezően életreszólan chipeket ültettek az állami nyilvántartás, az egészségbiztosítás, a háziállatazonosítás és ki tudja még miféle intézkedés fontos céljából.

Evvel nem is lett volna semmi baj, mert már minden ember az államot szolgálta: csak azt tették, tehették, amit mondtak nekik, mert különben nem tudtak megélni, hiszen nem járt volna nekik multibatka, amivel vásárolni lehetett. Meg is szokhatták már ezt az életmódot, hiszen több generációjuk élt az ezt megelőző időkben, amikor a „szabad országban, szabad emberek azt teszik, amit szabad” volt az élet jelmondata. A nagy, kerek változás óta a szlogen is megváltozott: „Multibatka az élet java, még ha nem is az Isten adta.”

Ebben a mi új multibatka világunkban történt ez az eset, amelyet most elbeszélék.

I. fejezet, amelyben a dolog megesik.

A chipeket egy robotüzem gyártotta és azokat tokozás nélkül, ömlesztve szállították más üzemekbe, ahol a szülőotthoni megrendelések szerint tokozta az újszülöttnek megfelelő beültetésbarát fóliákba. Az eljárás bonyolult volt, mert figyelemmel kellett lenni a vér összetételre, az energiaforrás-szondákra, a sugárzásvédelemre, a kommunikációs hullámok zavarmentességére, valamint a külső érzékelők előtti megfelelő membránok kiképzésére és elhelyezésére is. Pontos információval a szülőotthonok műszerei szolgálták ehhez a bonyolult tokozási művelethez. Az elkészült chip mikrocsatornán jutott a beültetéshez. Mivel mindenki rendelkezett beültetett chippel, az épületet senki sem hagyhatta el ellenőrzés nélkül és így került sor a csecsemő chipjének első ellenőrzésére az úgy nevezett: wind-up validation, kiinduló érvényesítésre.

Egy ilyen robotüzemi szállítás alkalmával a kamionsofőrnek a pihenő-parkolóban a szokásosnál nagyobb élvezete akadt és túlaludta az indulás idejét. Kénytelen volt ezért ott maradni a következő indulási időpontig, hogy a távolság miatti vezetési ideje megfeleljen a közlekedési előírásoknak. Nem bánta, mert az élvezetes hölgyemény vele maradt. Úgy gondolta, megéri azt a büntetést, amit fizetnie kell majd a késedelemért.

Szép nyári idő volt, csak úgy tűzött a nap, mégis a kamion légkondicionált, lefüggönyözött részében kellemesen, mondhatnám gyönyörökkel teltek az órák. Arra nem is gondolt, hogy a raktérben a meztelen chipek az egyébként jótékony szilikonoldatba süllyesztve a szokásosnál jóval több időt töltöttek a nem nekik tervezett körülmények között.

Tudvalévő, hogy mindenkinek, még a chipeknek is meghatározó, milyenek az első benyomásaik.

Ezek ágyazódnak be az emberbe, állatba, növénybe, de a chipbe is, a legmélyebben. A csodás napsütés nem izgatta különösebben a sofőrt és társát, ahhoz túlságosan el voltak foglalva egymással. Nem így, a raktérben elhelyezettekkel: a napsugárzás hatására a szilikonoldat összetétele megváltozott, egyes részek párologni kezdtek, növelve a tartály nyomását, mások elektronokat veszítettek vagy vettek fel, izotóppá váltak. Néhányuk felfedezte a meztelen chipeket és azokhoz tapadt, benyomult védtelen érzékelőjükbe. Volt olyan is, amelyik a chip legbelsőjébe diffundált és elektronsere folytán kötésbe került. Egyszerűen a chipek megváltoztak, hiszen bio-chipek voltak, a kor igazi nano-digitális csodái, sokszorosán lekörözve hagyományos szilícium őseiket.

Nem tudta meg az apró kis szabálytalanságot senki, mert a kamionsofőr a nagyobb botrány elkerülése érdekében azonnal befizette a késedelmi büntetést, amit a közlekedési felügyelő természetesen azonnal zsebre is tett. Így jelentés sem készült az esetről, vagyis nem történt semmilyen rendkívüli esemény. A mi chipjeink bekerültek a többi közé felsorakozva a tokozásra, csomagolásra, amelyeket azután a világ legkülönbözőbb részein ültettek be az újszülöttekbe. Jutott belőle emberekbe, házi állatokba, kutatás tárgyát képező emlősökbe, madarakba, sőt közép-Amerikában hullókba is. Azért volt ez lehetséges, mert a végső és megváltoztathatatlan azonosítót, a személyi számot és más fontos jellemzőt, a beültetéskor táplálta beléjük a központi rendszer a chip első aktiválásakor, a beültetés pillanatában létrejövő kommunikációs kapcsolatban. A személyi '73zám az egyszer írható, csak olvasásra alkalmas, kitorölhetetlen memória részbe töltődött. A mi kamionosunk szállította chipek is sorra kerültek egytől-egyig. Sokáig semmi sem történt, az élet folyt a szokásos medrében, mígnem kutatóknak feltűnt, hogy egyes megfigyelt állataik szemek fölötti része furcsán elszíneződik, különböző és változó színeket vesz fel. Az okoknak nem tudtak nyomára bukkanni, azért kutatási jelentés csak készült róla, és hamar napirendre tértek fölötte, folytatták kirendelt feladataikat - tudjuk, a multibatkáért.

Másutt is hasonló jelenséget figyeltek meg háziállatokon, de az iparszerű termelésük során legfeljebb, ha egy-egy állatorvos végzett ellenőrző vizsgálatot az ismert betegségekre kiterjedően. Az eredmény negatív volt és a színeket tudomásul vették.

Eltelt az eset óta egy generációnyi idő és az emberek homlokán furcsa, változó színű foltok kezdtek megjelenni. Először egyetemistákon, legalábbis így került a figyelem központjába, azután egyre szélesebb körben fedezték fel. Érdekes módon, a kisgyerekeken és az iskolásokon nem volt látható, másoknál meg kitért a színek változása és időnkénti eltűnése. Az emberek nem tudták mire vélni a jelenséget, próbálták mindenféle szerrel kezelni, hatástalanul. Hirtelen hisztérikus vásárlási roham indult a baseball sapkákért, amely némileg eltakarta az új betegséget. A kozmetikai ipar

felismerve az új piacot kísérletezni kezdett a napvédőszer és a hajfestékek mintájára homlok-takaró-krém és homlok-színező-festék előállításával. Több egyetemista, akik először észlelték a jelenséget, részvénytársaságot alapított és biztatták társaikat, hogy lépjenek be ebbe a bomba üzletbe. Alig akadtak olyanok, akik a jelenség vizsgálatával foglalkoztak volna, hogy megállapíthassák, mitől keletkezett, hogyan változik, esetleg megszűnik - egyszerűen a jelenség okaival, magyarázatával. A krém- és festék részvénytársaság sokkal hasznosabbnak ígérkezett. Nem hiába korunk beidegződése, mindennek a multibatka hozam oldalát tekintjük. Aki nem ezt teszi, az - bármilyen tevékenységet is végez - pusztán szolgai sorsra és ebből kifolyólag igen alacsony életnívóra, kevés batkára számíthat.

II. fejezet, amelyben az egyetemisták illegális kutatásba fognak.

Az egyetem Neumann János Emlékét Ápolók Köre azon néhányak közé tartozott, akik kíváncsiak voltak az új jelenség eredetére, okaira. A néhányak analízise furcsa, meglepő, hihetetlen eredményeket mutatott. A munka rendkívül nehéz volt, mert mindenki igyekezett takarni, eltüntetni a foltjait. Különösen nagy akadályba ütközött a színváltozások okainak a keresése. Sajátmaguk vizsgálatával kezdték, de ez semmi eredményre nem vezetett, mert azon nyomban a színes foltok eltűntek. Felhagyva a munkával a foltok ismét előkerültek. Aztán egy főzőtanfolyamon sikerült a résztvevő, újdonsült háziasszonyokat rávenni egy analízis elvégzésére. Minden résztvevő kapott egy táblázatot, amelyet rendszeres időközönként kitöltöttek: a homlokfolt színe, mit ettek, mit csináltak, hőmérséklet, vérnyomás, ki a kedvenc politikusa és még néhány más adatot is.

Az adatokat egy hónapig gyűjtötték, amely úgy volt lehetséges, hogy a matematika tanszék fiatal adjunktusa is érdeklődött a feladat iránt és gazdag családba nőszülve némi támogatást szerzett a kitöltési munka „ösztönzésére.” A fizetség egy adag kísérleti homlok-festék volt, amelyet apósa üzeméből sikerült szereznie. Tehát biztosítva volt az adatok megszületése, amelyek pontosságát a számok egyenlőtlen eloszlásáról szóló törvénnyel ellenőrizték. Szerencsájük volt az ifjú arákkal, mert lelkiismeretesen végezték adatrögzítő munkájukat és alig akadt „trükközött” táblázat. Hiába, a félelem beidegződése és a beigért fizetség hatása!

Az adatfeldolgozást a tanszék, világhálóhoz PPP útján kapcsolt, cloud-computing rendszerén végezték, a MATLAB segítségével, minden részletre kiterjedő programozásával és annak alapos ellenőrzésével. Végül a programozó-felhő kiváló munkát végzett és elkezdődhetett a feldolgozás.

Az első eredmények biztatóak voltak, mert a foltok színe és nagysága, valamint a hozzá felvett adatok között határozott összefüggés, korreláció mutatkozott. Úgy érezték, hogy közel járnak egy új betegség felfedezéséhez, amely valószínűleg az ember állapotától függ és így a mért paramétereiből, hőmérséklet, vérnyomás, vízfogyasztás, pH-érték, stb. megállapítható, kimutatható. Úgy érezték, Sellye

professzor nyomán járnak, a stresszhez hasonló jelenség felfedezésének küszöbén vannak és már vizketett a tenyerük a Nobel-díjra számítva. És akkor jött a krach, igen ahhoz volt hasonló, amikor a gép kidobta, hogy alacsony a korreláció ezekhez a paraméterekhez, vagyis nincs köztük elfogadható kapcsolat. Fuccs a Nobel-díjnak, jólesz, ha elcsípnék egy állást ezek után a kozmetika új virágzó ágában.

Heuréka, mondta Archimédész és azóta számos felfedező és felfedezést képzelő ember. Most sem történt másként, a matematikus adjunktus kiáltott így fel és örülten elkezdte verni a billentyűket és ördögien kavart az egerrel.

Nem szaporítom a szót, észrevette, hogy a „mit csinált” oszlop egyes adatai és a szóban forgó folt magas korrelációs értéket mutat. Az egész társaság nekigyürkőzött a vizsgálatnak és hihetetlen eredményre jutottak: a krumpli hámozáskor, a mosogatáskor, sőt a porszívózáskor a foltok eltűntek, de a TV készülék bekapcsolása után röviddel a foltok újra megjelentek és akkor is, amikor háziasszonyunk a tükör elé ült a krémeket válogatni magára. A heuréka most mégis tévedésnek látszott, és az archimédészi fölös víz inkább a hullámból keletkezett, mint a kiszorításból. Hiszen tudjuk: Minden vízbe mártott test/ A súlyából annyit vesz./ Mint amennyi az általa/ Kiszorított víz súlya.

A TV talán sugárzott, vagy a porszívó dübörgése is okozhatta, esetleg a krumpliban lehetett valami, hiszen közismert a csírájának a mérgező hatása. Az egész társaság magába roskadt, talán az egyetlen fizikushallgató kivételével, aki az energia és munka izomorfizmusával foglalkozott és a homloka többnyire foltmentes volt, legfeljebb ha halványsárga. Nos, ifjú fizikusunk kétszer is heurékázott.

- Figyeljetez ide, amint az közismert, mindenhez energia szükséges, így a munkavégzéshez is: több munkához több energia kell. A mi adatforrásaink tehát mindig energiát fogyasztottak, többet-kevesebbet. Mit szólnátok, ha ez a foltjelenség az elfogyasztott energiát méri, amely a folt színével arányos, vagyis fordítottan arányos, mivel például a krumpli hámozáskor eltűnik.

- Szóval akkor a porszívózás és a krumplihámozás ugyanannyi energiát igényel, vetette ellen az egyikük és ezáltal tulajdonképpen elismerte a gondolat jogosultságát, mert mindkét esetben eltűnik a folt.

- Akkor alvás közben, amikor a legkevesebb az energiafelhasználás, a foltnak feketévé kellene válnia. Mi pedig ennek az ellenkezőjét figyeltük meg, minden esetben alvás közben eltűnt a folt.

- Hát persze, ütött a homlokára a matematikus - nem volt folt rajta - mi is beleestünk az emberi gondolkodás elsőfajú csapdájába. Megfigyeléskor, valaminek a vizsgálatkor általában, automatikusan azt feltételezzük, hogy az érintett dolog statikus, de legalább folytonos, állandó és ez mindig fennáll, a vizsgálat előtt, alatt és utána is. Ráadásul arányosnak is gondoljuk, kétszer annyi idő alatt kétszer annyi, stb. Ha az arányosság fordított, az már

legtöbbször komoly gondot okoz, De hát a valóság általában ennél bonyolultabb: nem lineáris, nem folytonos, nem statikus.

- Az téveszt meg, hogy sokszor - bizonyos határok között - ilyen feltételezéseket tehetünk és akkor élhetünk ezzel az elsőfajú gondolkodásmódunkkal. Igazatok van, de mit szölközt ahhoz, ha a mi foltunkkal kapcsolatban feltesszük, hogy alvás közben nem működik és így az egyik akadályt kiküszöböljük.

- No, és mi a véleményetek, ha folytatva fizikusunk gondolatmenetét, azt mondanám, hogy az összefüggés nem az energiával, hanem a munkával van?

- De hát ez ugyanaz, hiszen már mondtam, hogy e két fogalom izomorf, vagyis kölcsönösen egyértelmű megfelelés áll fenn köztük - reagált a fizikus.

- Ez igaz lehet, de ne feledjük, az energiával szemben a munkát úgy fogjuk fel, úgy értelmezzük, mint valamilyen tevékenység végzését, tehát teljesítmény kifejtését bizonyos idő alatt - tűnődött a gondolon az adjunktus.

- Akkor több a teljesítmény, amely több időt, több munkát jelent és több energia is szükségeltetik hozzá - csapott le rá az egyik egyetemista.

- Igen, így már helyre áll a fizikai világképünk és kapunk egy bonyolultabb összefüggést, nevezetesen azt, hogy az elvégzett munka (W) a kifejtett teljesítmény (P) és az ezenközben eltelt idő (t) szorzata: $W = P \cdot t$ - nyugodott bele ifjú fizikusunk.

- Azért ne essünk ismét a naivitás csapdájába és emlékezzünk, semmi sem állandó, tehát ez csak arra az idődarabkára vonatkozik, amikor a teljesítmény ugyanakkora - tért vissz az alaphangra a matematikus.

- Ha ezt a darabkát Δ -val jelöljük, akkor ez így néz ki: $\Delta W = \Delta P \cdot \Delta t$. A feladatunk "pusztán" annyi, hogy ezeket a pillanatokat összegezzük...

- No, ez szép volt gyerekek, redőzte foltalan homlokát az egyik, de mi van a folttal?

- Azt mondjátok, arányos a munkával? De, ha munka van, akkor a folt nincs, mi most munkát végzünk, hiszen senkin sem látok foltot: miféle munka ez, még csak nem is izzadok? - vette fel a gondolat fonálát az egyik bölcsészhallgató.

- Hát, éppen erről van szó! Ez valami olyan munka, amely az emberben, az embernek munka, de nem feltétlenül arányos az éppen hozzá felhasznált energiával és ráadásul hasonló a konyhát felmosó háziasszonyéval és az itt gondolkodó egyetemistákéval.

- Na, és még azt is megállapítottuk, alváskor nem működik, valamint a folt eltűnik az itt említett munkavégzéskor - szögezte le a kivétel esetét valamelyikük.

Most már megállíthatatlanul záporoztak a lényegét hordozó következtetések:

- De megállapítottuk azt is, hogy a folt gyorsan tűnik el és lassan, fokozatosan jön elő megint és az idő múlásával változik a színe. Vajon milyen ez az összefüggés?

- Azt is megállapítottuk az adatainkból, hogy egyeseknél eltűnik a folt, függetlenül másoktól, vagyis egyes munkák a foltot gyorsan eltűntetik, míg mások nem befolyásolják, megint mások növelik, gyorsítják a színezését.

- Hát persze, világos, akkor kétféle munka van: $W(t) = W_H + W_F$ és ezek nem ellentétek, hiszen nem a kettő egyenlege a folt! Például ortogonálisak, vagyis egymásra merőlegesek, mint itt az ábrán.

- Akkor viszont van eredőjük, a szaggatott vonal, és az éppen a mi $W(t)$ értékünk lenne?

- Micsoda, mit mondtál, érték? Hát ez az! Heuréka, megint! A foltot eltűnteti az egyik, míg a másik nem befolyásolja: vagyis eltűnteti az értéket végző munka és akkor a másik pusztán meddő tevékenység!

- Hát akkor látjuk is már a lényegét, megfejtettük a rejtélyt! Valami belekerült a szervezetünkbe egyelőre ismeretlen módon és gerjeszti ezt a homlok foltot, amely nem működik alváskor, és fordítottan arányos a valamilyen értelemben a végzett munkával.

- Úgy is felfoghatjuk, hogy az egyik munka színezi a homlokot, a másik pedig eltűnteti azt?

- Látjuk, hogy a mi munkánk esetében a folt eltűnik és azt feltételezzük, hogy hasznos munkát végzünk, amelyhez hasonló a háziasszonyok házimunkája. Nevezzük ezt a W_H -nak, hasznos munkának, míg a másikat W_F -nek, fölösleges munkának. Ez megfelel az eddigi feltételezésünknek, a kettő eredője az összes munkavégzés és a hasznos eltűnteti a foltot, a fölösleges pedig létrehozza azt. Az erők aránya az elszíneződés mértéke és változásuk menete határozza meg a folt színeződésének a sebességét.

Kezdett megnyugodni a társaság és konklúzióra jutni az eset főbb vonalaiban:

- A munka befejezésétől még ugyancsak messze vagyunk, mert még nem tudjuk pontosan, mely tevékenységek hová sorolandók és vajon mit fejez ki egyáltalán a felmérésünkkel szerzett tapasztalatokon túlmenően.

- Mégis jelentésünket meg kell tennünk a kutatás eddigi eredményéről és a továbbiakról döntsön az egyetem tudományos tanácsa. Hiszen ezt a munkát is szorgalomból végeztük!

A társaság elkészítette jelentését és a Tudományos Tanács kollektívan csóválta bíbor homlokú fejét, nem tudván mit kezdjenek az őket személyesen is érintett jelenség Neumann-társasági értelmezésével. Most is meghatározó volt a „miért pont én” kibúvó igyekezet, mint minden szokásostól eltérő esetben. Végül a Neumann-jelentés tartalma kiszivárgott és a Tanács megint megúszott állásfoglalás nélkül egy dolgot. De az ügy nem volt ilyen egyszerű, amelyről a továbbiakban értesülhetünk.

III. fejezet, amelyben a zürzavar a tetőfokára hág.

Közismertté vált a Neumann-jelentés, mindenkinek a homlokára van írva, hogy milyen munkát végez a

társadalomban. Mint már említettem, az egyetemista társaság, amelyik azt a bizonyos önkéntes kutatást végezte, a Neumann János Emlékezetét Ápoló Társaság volt, ezért éppúgy közzétették kutatásuk eredményét, amint azt névadójuk tette a belső programozású számítógép elvével annakidején. Ezért is nevezték Neumann-jelentésnek. Volt is nagy felháborodás, éppúgy, ahogy a kapitalista gondolkodásuk tették az 1950-es években látva dollármillióik szertefoszlását a közkinccsé váló komputer-elv miatt. A legfurcsább az volt, hogy az éppen hatalomba került ifjú győző is elkezdett baseball sapkában járni a kormányülésekre. Ráadásul felröppent a hír, hogy a zöldtrikós szélsőségesek chip besugárzó készülékhez jutottak, amivel manipulálhatták a beültetett chipeket.

A figyelem elterelése és a szélsőségesek kiszűrése érdekében elrendelte a fő hatalmasság a chipek cseréjét, azaz kioperálhatatlansága miatt a régi kódtörlesztés és új chipek beültetését, amelyet elláttak a zöldek besugárzása elleni védelemmel. És ekkor tört ki a legnagyobb zűrzavar: az elszíneződés a tetőfokára hágott, hiszen azt a mi kamionosunk chip-készlete okozta. Ezt azonban senki sem tudta! Így aztán csak kevesen jártak tiszta homlokkal, sárga foltúak már többen voltak, de a túlnyomó többséget a baseball sapkások alkották. Ezek homlokszínei a narancstól a vörösig terjedtek, másoké pedig a zöldön át a kéken keresztül az ibolyáig. Nem volt kivétel, mert a színeket nem a multibatka-nyilatkozat, vagy a kreditpont-igazolás határozta meg. Kiürültek a parlamenti padosrok, üresen tátongtak a mozik, a diszkók és hasonló intézmények. Az események kezdtek gazdasági tragédiává válni, egyre többen újfajta válság tüneteit vélték felfedezni.

A parlament első intézkedése a baseball-sapka kötelező viselésének elrendelése volt, hogy ne tűnjön fel az ő sapkaviselésük és titkosított pótköltségvetést fogadtak el, amelyben multibatka milliőkat és adókedvezményeket ígértek a kozmetikai gyáraknak a homlokfesték mielőbbi előállításáért. Hatalmas versengés folyt a háttérben a festék monopóliumért. Egyes körök már felvetették az aranyfedezetű dollár újbóli bevezetését is, mert a homlokválság miatt a multibatka lassan már egy fabatkát sem ért.

Szerencséjükre a nyilvánosság előtti szereplést könnyű volt kikerülni, mert alig akadt olyan riporter, újságíró, aki ne kényszerült volna hasonló viseletre. A kormány és a parlament együtt ráncolta szivárvány színeiben tündöklő homlokát és bizottságai közvetítésével reformokat dolgoztak ki és utasítottak el, míg el nem fogyott az erre szánt pótköltségvetés. Végül egy szolidabb anti-Neumann programot fogadtak el. Már éppen halványulni kezdett többségük homlokszíne – kezdett eltolódnai a sárgább árnyalatok felé -, amikor a folyamat hirtelen megszakadt, éppen akkor, amikor a program kidolgozása elismeréseként egyöntetűen felemelték saját járandóságukat. A homlokszín maradt, a pótköltség elfogyott. Az anti-programnak tok-lex lett a neve, a készítő Tudósok Okos Köre után. A tok-lex két

fő pontból állt, a tudományos magyarázatból és a kapcsolódó intézkedésekből. A tudományos magyarázat sarkalatos része a Neumann-jelentés cáfolata, amely szerint kétségtelen bizonyítékok sora mutatja, hogy az tévedésen alapul, mint például az illegális kutatási tevékenység esete, amely soha sem vezethet kielégítő eredményre és ráadásul azok névadójának egykori hanyagsága a kapitalista birtoklás terén rossz példát mutatott az egyébként értelmes, igyekvő, de félrevezetett egyetemistáknak. A másik fontos tényezőt az úrkutató tokosok adták, akik szerint a Földet rendkívüli kozmikus sugárzás érte, amely a homlokon keresztül hatol be az emberbe. Az elszíneződés ez elleni védelem: a szokásos borszintől távolabbi szín a nagyobb védelmet jelenti. Bizonyos tevékenységek csökkentik ezt az elszíneződést, amely reflexszerű, de éppen a káros sugárzás fokozottabb bejutását jelenti, amely egy eddig ismeretlen fertőző betegséget okoz. Az ilyen emberek többsége hasonló beteggé lesz, mint a Neumann-jelentés készítői. A TOK már foglalkozik a furcsa kettősség megértésén és az állami farmakológián már készül az ellenszer, amely világhírességet fog biztosítani számukra. Az intézkedések öt főbb irányt határoztak meg:

- A tudós megállapítások következményeként intézkedési terv készült, amelynek ugyan átmeneti jelleget adtak, de a határidőről nem történt intézkedés.

- A választási törvénybe belekerült a védettségi színvonal fogalma és értéke, mely szerint kizárólag a színskála érdeklődésre jobban számot tartó színeit viselők jelölhetők a választások során. A kizáró színeket a közönséges borszínen kívül a sárga halványabb narancsba hajló és az enyhe zöldig terjedőben határozták meg. A pontos értékek a jogászok szokott értékadási módszereikkel készültek és a törvényekben pontosan leírásra kerültek. Érdekes megjegyezni vagy talán nem is olyan meglepő, hogy a jelenleg is a hatalomban és környékén tevékenykedők színei a választásra jelölhetők kategóriájába estek. Ez is a törvényalkotók kiválóságát dicséri. A soron következő választás központi kampánya a „nyitott homlok” elnevezést kapta.

- Az intézkedési csomag szigorúan titkos része létrehívta a terrorelhárító hivatal fedőnevű intézményt, amely feladatául kapta a zöldtrikósok és az annak látszók hullasárgára változtatását és a választási törvényben meghatározott kizáró színeket viselők adatregiszterbe vonását. Erre a munkára bizottságot neveztek ki, amely felhatalmazást kapott a hivatal beindítására és a szükséges számú külsős szakemberek bevonására, a szakértői tanulmányok elkészíttetésére. Az elhelyezést és a számítógép-hálózatot a skála-konzorcium biztosította 35 éves részletfizetési kedvezményvel. Egy különleges ügyosztály feladatául kapta virtuális felhő létesítését, hogy

a katonai felhasználás lehetőségeinek tisztázására. Egyesek felvetették, hogy a színeket ki lehetne terjeszteni a katonai teljes testfelületére a ruházat megtakarítása céljából. Azonban az államot ellátó ruhaipar ezt profit kiesésre hivatkozva megakadályozta. A felvetők a profit arányos multibatka esetleges elmaradása miatt javaslatukat visszavonták.

IV. fejezet, amelyben kiderül az ok és levonjuk a tanulságot.

Megoldás? Mit várna tőlem a kedves Olvasó? Igazságot, a színek megszűnését, a hazugságok elmúlását, a batka fényesítését, esetleg batka szerzési módszereket? Sajnos egyikkel sem tudok szolgálni! Nem tudok, mert a történet nem az én adományom, a történetet az élet szülte, én egyszerűen csak kihallottam a szférák zúgásából és igyekszem hírül adni. Tehát nem az igazság derül ki, mint egy jól nevelt történetben, csupán a kiindulásra nyerünk némi magyarázatot. Íme: Úgy kezdődött, mintha mese lenne, de azután valósággá vált, komoly valódivá. Szóval egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy Statisztikai Hivatal, amelynek elnöke feladatot adott egy „békebeli statisztikusnak”, barátjának, dolgozná ki az egyes foglalkozások értékteremtő eredményességére vonatkozó táblázatát.

Az élen a köz számára legnagyobb értéket alkotó legyen, majd csökkenő sorrendben a többi, egészen a haszonképzés minimumáig. Ezeket kövesse azok rendje, amelyek javakat fogyasztva látják el munkájukat. A harmadik csoportba azok kerüljenek, akik értéktelen munkájuk miatt kizárólag fogyasztóknak minősülnek. Statisztikusunk az ártatlannak tetsző foglalkozások és tevékenységek osztályozási rendszereire vetítette a foglalkoztatottak megoszlását és a jövedelmüket. Figyelembe vette az államnak, a bankoknak, és más adó- és illeték szerveknek, szabálysértési hatóságoknak befizetett összegeket. Kiszámította továbbá, hogy a mindezek után megmaradt összegek mely hányada maradt az országon belül, hazai áruk vásárlására és kultúrára, mivel csak ez a rész fordítódik a köz javára. Ebből még az idegen tulajdonosok által kivitt profitot is levonta és csak az így megmaradt csekélyke részt vette figyelembe.

Nem részletezem tovább a munkát, csak annyit mondok még róla, hogy a skáláját plusz egy és mínusz egy közé arányosította úgy, hogy az értéket teremtőket a pozitív oldalra helyezte az értékteremtésük nagysága szerint. A nulla alá azok kerültek, akik többet fogyasztottak, mint termeltek, a fogyasztásuk szerint, de arányosítva a munkájuk hasznával. Végül a harmadik csoport - az értéktelen tevékenységűek – a munkaarányosítás miatt a mínusz egy értéket kapták.

A munka a terv szerint elkészült, de a hivatalvezető egy véletlen balesetben váratlanul elhunyt. Az eredmény, a megbízás szigorú titkossága folytán, még inkább személyes kapcsolatuk okán ismeretlen maradt. Statisztikusunk az így elkészült rangsort élete fontos alkotásának tartotta, önérzete felülkerekedett félelmén és munkáját egy biodrive-ba írva

elrejtette. A férjeknek azonban még ebben a korban sem lehetett titka a feleségeik előtt, így az asszony tudott a rejtekről, tudta, hogy valami okosság van abba a kis rizsszemnyi tokba gyömösözve, ha rejtegetni kell.

A sejtés, amely főnöke balesetét okozta elérte a mi statisztikusunkat is valamilyen titok szolgálat képében. Műveltségükre legyen mondva, hogy előbb cselekedtek, mint kellett volna, de a titok nem tudódott ki. Az asszony, mint mondtam figyelmes, okos asszony volt és ráadásul régi neveltetésű, így bosszút esküdött. A biodrive-ot tokjából kivéve a kamionban a chipet szállító medencébe dobta.

A többit már tudjuk. A véletlen a chipek színérzékenyítését zavarta meg, amely, a nem ritka szimmetrikusság folytán a színskála közepétől, a természetes bőrszíntől, mindkét irányba okozta az elváltozást. Miért a homlokon? Másutt, kevésbé, vagy egyáltalán nem látható helyen is lehetett volna, de akkor ez a történet sem keletkezhetett volna. Talán még az is elképzelhető, hogy elváltozások vannak az embereken a munkájuk értékessége, vagy más szempont alapján, de nem olyan feltűnő helyen, mint a homloka, ezért nem nyilvános, mint itt. Ennek eldöntését mindenki maga elvégezheti saját magán. Az egyszerű, józanész csodákat képes művelni.

V. fejezet, amelyben befejezésül a Neumann-társaság ismét színre lép.

A percepció az ontológia olyan területe, amelynek konstanciája a szubjektum saját belső esszenciájával integrálódva sajátos, de mégis objektív jelenséget alkot. Némelyek merészelik ezt lelkiismeretnek, az igazságkeresés natura perceptronjának nevezni – fejezte be evvel a zárómonddal beavató előadását a Társaság új tagja, a minap kinevezett fiziológiai adjunktus. A jelenlévők megtapsolták és a kérdések csak úgy záporoztak hozzá, de már közérthetőbb nyelven a külső és belső érzékszervek működését illetően. Így sikerült megtudnunk, hogy a közismert öt érzékszerven túl másokkal is rendelkezünk, mint például az egyensúlyi helyzetérzékelés, vagy a riasztó jelzők és más, belső szervek, a fájdalomé például.

Megtudtuk azt is, hogy az érzékszerveink általában tudat függetlenül, fáradhatatlanul és szüntelenül működnek. a tudatunkkal átmenetileg befolyásolhatjuk, vagyis amikor kimondottan rá figyelünk. Az érzékeléseket az agy tárolja, ez szintén tudat független, sőt ezeket az agyunk feldolgozza és mindig adódik belőlük valamilyen összesítés. Ez a summázat más, tanult tapasztalatokkal ismét csak integrálódik, ezt nevezzük lelkiismeretnek. A lelkiismeret úgy válik tudatossá, hogy befolyásolja az embert, hat a cselekvéseire. A lelkiismeretet átmenetileg háttérbe lehet szorítani, sőt a cselekedetei szempontjából az ember egész életében korlátozhatja, de attól az még létezik és működik.

Megtudtuk, hogy léteznek lelkiismeret kijelzők, például a szem a lélek tükre, vagy idegességében reszket a keze, beleizzad valamibe, elvörösödik a hallottaktól, meglepetésében csak dadogni tud, és még sorolhatnánk.

Nyilvánvaló, akkor, hogy a mi homlokjelzőnk felfogható, mint egy lelkiismereti kijelző, amely a munka minőségének mértéke. Miért is ne keletkezhetett volna egy új ilyen elem, éppen ebben a mi korunkban, amikor létfontosságúvá vált a mindannyiunk javára végzendő értékteremtés. Legyen színes a homloka mindenkinek a saját lelkiismerete objektivitása útján, tehát érdeme szerint. Akinek pedig naturális marad, annak az élete lesz színes a hasznos értékteremtés révén. A mi kis statisztikusi beavatkozásunk a „homlokszín a munka tükre” lelkiismereti kijelző teremtésének katalizátora volt. Munkára fel, tehát kedves baseball sapkások! Aki a sapkát leteszi, más erkölcsösségekre is képessé válhat! Talán még a chip-gyár munkásai is új munka után nézhetnek.

PILINSZKY JÁNOS

A TENGERPARRA

A tengerpartra kifekszik a tenger,
a világ végén pihen a szerelmem,
mint távoli nap vakít a szívem,
árnyéka vagyunk valamennyien.

(Folyt. a 24. oldalról)

De még akkor is, csodálatos módon megmaradt a „még több pénz” elérésének, megokolásának, a törekvés felmentésének, céljának a központi fontossága. Amerikában, amely az elsőrangú példamutató a világ számára, a nemzeti politika a szélsőségessé fajult „bottom line” szolgáltatásával és elméletével szemben álló korábbi törvények és rendeletek alkalmazását is lépésenként megszüntették. A meggondolatlan veszélyek vállalása és követése már nem is tűnt rossznak, inkább „hősiességnek.” A törvények nevében már bírálni sem lehetett. Kanadának nem is volt nehéz mindezt lemásolnia. A meg nem szűnt törvények ellenére sem. A kapzsóság társadalmilag is, egyénileg is a tökéletesség útja lett itt is, és a harminc évvel ezelőtt az Államokban meghirdetett a „kapzsóság jó” szölam a CBC egyik mai műsorának csatakiáltásává vált. A gazdasági összeomlás ellenére. Tiltakozásról nem is sokat hallottunk sem a médiában, sem a politikusok részéről. A politikusok az elvárások alapján szemet hunytak mindenre, nem akarták elveszteni a megszokott és könnyen jött pénzeket. A társadalom részéről sem volt tiltakozás. Ők is az elvártak szerint minden mellett és minden ellen egyformán hallgattak. A közelmúltban végzett kutatás adatai szerint az egyetemek üzleti karainak többjénél a diákok érdeklődése társadalmi és erkölcsi kérdések iránt nagyobb volt, amikor az egyetemre kerültek, mint amikor befejezték tanulmányaikat. Jó tudni mégis, hogy legalább négy-öt év kellett nekik ahhoz, hogy elfeledkezzenek a jó példáról. A tanárok feladták, amint a példából kiderül, a jóra való törekvés fontosságának tanítását. Véltetően a „bottom line” érdekében. A kutatások sem voltak sohasem olcsók. Ami most történt globálisan, az elenyésző szám, akik merték gazdasági „erkölcsök

süketségével” vádolni a tőkéseket, vagy akik mertek „gazdasági terrorizmusról” is beszélni. A bírálatok azonban sehol sem kerültek közel a társadalmi tiltakozás komolyságához, nagyságához és erejéhez. Az ilyen esetek nem sokszor jutottak a bírósági épületek csarnokába se. Már előbb fölmentették őket, mielőtt tárgyalásra került volna a sor. Hallottunk arról is, hogy egy volt híres pénzügyi intézmény vizsgáztatta tisztviselőit, hogy képesek-e hazudni, csinálni ha kell, hogy minél több milliót csináljanak munkaadók részére. Beszélni azonban erről nem illett. A jó ízlést mindenki értékelte. Az összeomlás viszont most sem maradhatott el és amikor megjött, láthattuk a sorozatát azoknak a védelmi hirdetéseknek is, amelyek igyekeztek elterelni a figyelmet a bajokat okozók érdekeiről. Kétségtelen, hogy más világ fejlődött ki, ha a fejlődés fogalmát szabad egyáltalán a leirtakhoz kapcsolni.

Ellenben, hálával tartozunk a jó Istennek azokért az emlékekért, amelyek képesek fénysugarat hozni a legsötétebb jelenbe is. Évtizedekkel ezelőtt, amikor a kicsi unokákat igyekeztünk magunkhoz szoktatni és egyesével vagy csoportosan velünk voltak napokig az iskolás kor előtt, később nyaranta és hétvégeken, sok felejthetetlen élményben volt részünk. A következő történet még az iskolás kort megelőzően történt. Vacsora után voltunk és az éppen akkor soros unoka ült mellettem, figyelve a televízió műsorát. A CBC műsora idősekről, betegekről szólt és természetesen a halálról. Egy-egy jelenet megkapta a kicsi figyelmét, de nem engem kérdezett, hanem a nagymamához szaladt elmondani vagy kérdéseket tenni a látottakkal kapcsolatban. „Ama, ti is megöregedtek?” kérdezte. Az igenlő választól megnyugodva visszaült mellém. Az előadás lépésről lépésre ment a végső ismertetések felé, amelyek betegségről szóltak, majd a halál lehetőségénél fejeződött be. A kis unoka kérdései is annak megfelelően következtek. De miért nem hozzám intézte azokat, ma sem tudom. „Ama, ti is betegek lesztek?” Igen, volt a felelet. S jött az újabb kérdés: „Ama, ti is meghaltok?” Kissé nyugtalanabban, de jött a hősiesség válasza, hogy előbb-utóbb mindenki meghal. A gyermek erre a válaszra kis kacsojával nagyot ütött az asztalra és minden mást kizárva kijelentette: „Akkor a házatok a mienk lesz.” A gazdagodás és a tulajdon kérdése ezzel meg is oldódott anélkül, hogy valakinek bajt okozhatott volna. Ártatlanul és őszintén. A kettő együtt mindig és minden kétség nélkül felismerhető. Jó volt ennek is része lenni.

**PAPP M. ZSUZSA: MEGTAGADVA
EGY SZERELEM IGAZ TÖRTÉNETE**

**Megvásárolható:
Panoráma Könyvesbolt
Toronto, ON, M4E 3V5
752 Woodbine Ave
Tel.: 647 889 1947
\$25 + postai költség**

POLISH EU PRESIDENCY WILL SERVE

HUNGARIAN WINES

The wines presented during the Hungarian Presidency's term will be served in the events of the upcoming Polish EU Presidency as well. But before the two countries' foreign ministries sign the relevant agreement, the noble drinks will be carefully selected once more, so that Hungarian wines matching Polish dishes best can be served in the gala dinners.

Prima, Tokaji Aszú, Szamorodni and Bull's Blood received much appreciation," Helga Gál, the sommelier of the Hungarian Presidency said, revealing a few details to eu2011.hu about the result of the latest official selection. She added, there is no final list yet; the decision will depend on how the specific Hungarian wines can be matched to Polish cuisine. The Poles could first taste the carefully selected beverages, as guests in the Hungarian Presidency's events. This gave the idea that Poland could also serve these wines in its events, after taking over the Presidency in July. The latest evaluation of these beverages took place on 14 May in a cultural event, held near Warsaw, also attended by Jerzy Buzek, the Polish President of the European Parliament. "The Polish Ambassador will receive us next week, this is when we will discuss the schedule further," Helga Gál explained, adding that the final agreement will be concluded by the two countries' foreign ministers.

Polish-Hungarian wine diplomacy is not a novelty in history. Polish nobility imported wines from Hungary dates back to as early as in the 16-17th centuries. The major source of Polish wine imports was the Tokaj Hegyalja wine region. According to historical records, in the 1700s, Hungarian wine was already transported to Poland in large quantities. The intensity of this commercial relationship is clearly shown by the fact that the name of one of the most popular wines of Tokaj, Szamorodni, is of Polish origin. The Polish word „samorodny” means “as it was grown.” This refers to the technique that during the production of this wine, the so called asszú grapes that developed the “noble rot” (*Botrytis cinerea*) mold on bunches, are not separated but processed together with the rest of the grapes. The commercial relationships and the friendship of the two countries were recorded in several sayings, such as the one which is known in both countries, “Pole and Hungarian, two good friends, joint fight and drinking are their ends”. (The saying in polish: „Polak, Węgier, dwa bratanki, i do szabli, i do szklanki”.)

Forrás: eu 2011.hu

POSTALÁDÁNKBÓL

Rózsa drága, jól tudod, minden írásunkról szóló vélekedés az életünket hosszabbítja meg... Éveim számát nézve, hát e “hosszabbítás” reám is férne!

Köszönöm a *Versvirágvasárnap*-ot méltatón megasztelő soraidat. Annak tudatában különösen köszönöm, hogy lapodban, a kanadai magyarok szellemi éltető-lapjában, a *Kalejdoszkóp*-ban nemrég Magad jelentetted meg ezeket a strófákat... Az összmagyar gondolkodásért manapság aligha lehetne többet tenni. Rég nem volt ehhez hasonló megtiszteltetésben részem. Ráadásul: Kanadában eddig se versem, se prózám nem jelent meg. Kézcsók érte!

(Utólag köszönöm meg esszékönyvem - *Az idő festett orcái* - budapesti bemutatóján való jelenlétedet...

Öleléssel: Bágyoni Szabó István

KALEJDOSCOPE PUBLISHING

**AZ ÖN ÉLETE IS TÖRTÉNELEM!
MESÉLJE EL UNOKÁINAK IS!**

**KÖNYVÉT MI KIADJUK MAGYARUL, ANGOLUL
VAGY KÉT NYELVEN
KÉZIRATÁNAK FORDÍTÁSÁT VÁLLALJUK**

E-mail: rosacae@hotmail.com

www.kalejdoszkop.com

Tel.: 416 491 4631

**HIRDESSZEN LAPUNKBAN!
MŰVELTSÉGE GAZDAGODIK, HA A
MAGYAR DIASZPÓRA EGYETLEN
KÉTNYELVŰ, SZERVÁTIUSZ JENŐ-
DÍJJAL KITÜNTETETT KULTURÁLIS
LAPJÁT OLVASSA**

**“NINCS MÁS HAZA, CSAK AZ
ANYANYELV.”**

(MÁRAI S.)

TÁMOGASSA A MAGYAR MŰVÉSZETET!

A Szervátiusz Alapítványt Szervátiusz Tibor szobrászművész alapította édesapja, Szervátiusz Jenő születésének 100. évfordulójára.

Együttal létrehozta a Szervátiusz Jenő díjat, azzal a céllal, hogy ráirányítsa a figyelmet a Kárpát-medencében születő magyar művészetre.

A díjat a kuratórium évente adja át olyan képzőművészeknek, akik a nemzeti kultúra gyökereit felmutató, magas színvonalú művészetet hoznak létre.

A formakultúra ugyanis - a nyelv mellett - a legfontosabb identitás -megtartó erő egy nemzet életében: megmaradásuk záloga.

Két éve, felváltva művészettörténész, illetve újságíró is kap alternatív Szervátiusz Jenő díjat.

Számlaszám: HU02 10300002-20609254-00003285

the coffee mill

**MAGYAR ÉS EURÓPAI ÉTELEK
A LEGFINOMABB BÉCSI SZELET,
GULYÁSLEVES**

**BORJÚPAPRIKÁS GALUSKÁVAL
NAGY SALÁTA- ÉS SZENDVICSVÁLASZTÉK
LIKŐRENGEDÉLLEL RENDELKEZÜNK**

**48. ÉVE ÁLLUNK VENDÉGEINK
RENDELKEZÉSÉRE!**

MINDEN NAP NYITVA

D. E. 10-TŐL ESTE 11-IG

**PÉNTEKEN ÉS SZOMBATON ESTE 12-IG
99 YORKVILLE AVE., TORONTO, ONTARIO
416-920-2108**

**ÉLŐZENE PÉNTEK, SZOMBAT
ÉS VASÁRNAP ESTE**

**„A PÉNZ NEM MINDEN,
DE JÓ HA VAN”**

Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag független emberek kevesebbet aggódnak a piac és az élet ingadozásai miatt. Átfogó pénzügyi tanácsadással segítünk Önnek lelki nyugalma és vagyoni biztonsága megvalósításában.

Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.

Senior Financial Consultant

390 Brant Street Suite 600,

Burlington, ON L7R 4J4

SOLUTIONS BUILT AROUND YOU™

Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)

Fax: 905-333-3559

e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com

www.investorsgroup.com

- ▶ BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
- ▶ NYUGDÍJBEFEKTETÉS
- ▶ ADÓTANÁCSADÁS
- ▶ JELZÁLOGKÖLCSÖN
- ▶ BIZTOSÍTÁS*
- ▶ KÉSZPÉNZ KEZELÉS
- ▶ HAGYATÉK,
- ▶ VÉGRENDELET TANÁCSOK
- ▶ BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations

* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.

Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company

** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.

Az Értől az Óceánig

Egy asszony élete egy tragikus korban

**ORMAY GABRIELLA
AZ ÉRTŐL AZ ÓCEÁNIG**

A könyv egy Erdélyben született fiatalasszonyról szól, aki mint önkéntes ápolónő végigéli a II. világháború viszontagságait.

Postaköltséggel CA\$15.00

Postaköltség nélkül CA\$12.00

**5 Concorde Pl. Suite #3301, Toronto, ON
M3C 3M8 Canada**

**A KALEIDOSZKÓP IRODALMI KÁVÉZÓ
A KANADAI MAGYAR TEHETSÉGEK
BEMUTAKOZÁSÁT VÁRJA**

JELENTKEZÉS: rosacae@hotmail.com

Telefonon: 416 491 4631

Kaleidoscope Heritage Club

Corvina

Hungarian Canadian Business Directory

2012

Tel: +1-416-638-3431

Advertisements - Information - Order
1170 Sheppard Ave. W. Unit 40. Toronto
www.corvinadirectory.ca

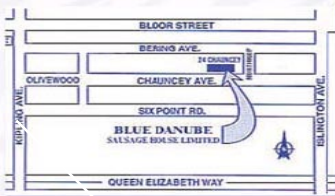
BLUE DANUBE SAUSAGE HOUSE LIMITED

Igazi magyaros jóízű friss hentesárúk
Finom házi sütemények

Magyar áruk bőséges választéka

Szeretettel várja Önöket a Balega család

24 Chauncey Ave.,
Etobicoke, ON M8Z 2Z4
Tel: (416) 234-9911
Fax: (416) 234-9122
bluedanubesausagehouse.com

DANCS RÓZSA

**Vaddisznók
törték
a törökbúzákat**

MEGJELENT

DANCS RÓZSA

VADDISZNÓK TÖRTÉK A TÖRÖKBÚZÁT
C. KÖNYVE MÁSODIK, BŐVÍTETT KIADÁSA

A KAIROSZ KIADÓ GONDOZÁSÁBAN

Megvásárolható a szerzőnél

Tel.: 416 491 4631

Email: rosacae@hotmail.com

Papírkötésű: \$20 + postai költség

Keménykötésű új kiadás:

\$30 + postai költség

IDÉN 11 ÉVES A HUVAC!

KANADAI MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK EGYESÜLETE
HUNGARIAN VISUAL ARTISTS OF CANADA

NEGYVEN MAGYAR
SZÁRMAZÁSÚ
KÉPZŐMŰVÉSZ
ALKOTÁSAI

*Lowy Katalin
festménye*

KIÁLLÍTÁSAINKON
AZ ALKOTÁSOK
MEGVÁSÁROLHATÓK
TÁMOGASSÁK
MŰVÉSZEINKET!

TEKINTHETŐK MEG AZ ÉVENTE RENDEZETT SZÁMOS KIÁLLÍTÁSON

BŐVEBB FELVILÁGOSÍTÁS: HORTHY NÁNDOR ELNÖK: 416-485-1027

MAJTHÉNYI BARBARA TITKÁR: 416-281-8714

e-mail: info@huvac.ca; www.huvac.ca

SALE

Up to 50% off on select
items until March 30th.

Orgreen • Slights • Kamuro • Alain Mikli
Theo • Dilem • Zenka and many more.

delta

OPTICAL

www.deltaoptical.ca

delta optical

A uniquely irresistible optical shoppe, which will facilitate the latest in fashionable eyewear and also provide impeccable functionality with maximum comfort.

Collections like: Theo, Beausoleil, Gold & wood, Lindberg, Face a Face, IC! Berlin, Maui Jim and more

Fairview Mall

tel.: 416.491.1115 - 1800 Sheppard Ave. E., Toronto ON M2J 5A7
fax.: 416.491.1146

Hillcrest Mall

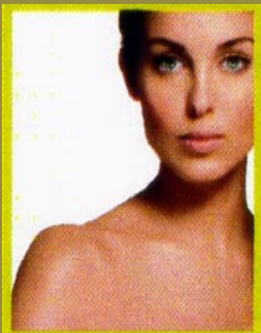
tel.: 905.883.1144; 9350 Yonge St. Richmond Hill ON L4C 5G2
fax.: 905.883.1148

Square One Mall

tel.: 905.896.4030; 100 City Centre Dr., Mississauga ON L5B 2C9
fax.: 905.896.4031

The Shoppes of the Towne Square

tel.: 905.338.3900; Unit 3, 210 Lakeshore R. E., Oakville ON L6J 1H8
fax.: 905.338.8054

Szépüljön Velünk!

LÉZER KLINIKA

MINDEN LÉZERKEZELÉSI CSOMAG
ELSŐ KEZELÉSÉRE 50% EDVEZMÉNY

A HOMEOPATIÁT A LEGTÖBB
BIZTOSÍTÓ FEDEZI

- ◆ UNWANTED PERMANENT LAZER HAIR REMOVAL
- ◆ ACNE TREATMENT, SKIN REJUVENATION
- ◆ MICRODERMABRASION
- ◆ VASCULAR AND PIGMENTED LESIONS (AGE/SUN SPOTS)
- ◆ ALPHA-BETA PEELING (SWISS MED.)
- ◆ FACIAL LIFTING, SKIN TIGHTENING
- ◆ ROSACEA, VEINS, SCARS, STRETCH MARKS
- ◆ BOTOX - \$8/ EGYSÉG: 33% KEDVEZMÉNY
- ◆ RÁNCFELTÖLTŐ INJEKCIÓ: 2-T FIZET, 3-AT KAP
- ◆ HOMEOPATHY
- ◆ HERBALMEDICINE
- ◆ ACUPUNCTURE
- ◆ MASSAGE THERAPY

Become more beautiful!

A változás szépsége:
Légy szebb, ugyanakkor légy Temagad!

New!! Homeopathy-Herbal Medicine

ANTICELULITE & BODYCONTOURING

(ÚJ LÉZERES KEZELÉSI MÓDSZER)

MEDICAL LASER CLINIC

DR. DUNCA M. ZOLTÁN

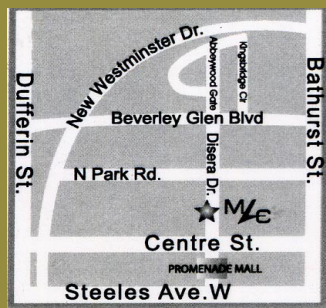
BIZTOSÍTÓ ÁLTAL FEDEZETT ÚJ SZOLGÁLTATÁSOK
AKUPUNKTÚRA, MASSZÁZS (RMT), REIKI,
REFLEXOLÓGIA, TUNA ÉS QUIGONG KEZELÉSEK!

MINDEN KEZELÉST, KOZMETIKAI BEAVATKOZÁST
DR. DUNCA M. ZOLTÁN VÉGEZ VAGY AZ Ő FELÜGYELETE
ALATT VÉGEZÜNK

NYITVATARTÁS - PROGRAM

HÉTFŐTŐL-SZERDÁIG: 9 -17; CSÜTÖRTÖK: 10 -20;
PÉNTEK: 9 -18; SZOMBAT: 9 - 14

Vasárnap: csak előzetes időpontegyeztetéssel

ELSŐ VIZSGÁLAT INGYENES, SZEMÉLYRE SZÓLÓ;

KOMPLETT KEZELÉS ESETÉN ELSŐ KEZELÉSRE 50%-OS KEDVEZMÉNY

31 Disera Dr, Suite 200, Thornhill, ON, L4J 0A7; Tel.: (905) 731 8800; Ingyenes Parkolás www.medicallaser.ca